

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt

Versijnt maandelijks - Jaargang 80 - No. 4 april 1978

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 6,50, elk woord meer 35 cent. Bij vooruitbetaling te voldoen op giro-nummer 823276 van de Ver. tot Bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Bij 11 keer plaatsen 10% korting. Inzendtermijn voor de 10e van de maand voorafgaande aan de maand van plaatsing. De redactie aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud.

TE KOOP: Bijenvolken op ramen bij M. Sinkgraven, Brunstingerveld 2, Beilen, tel. 05930-2807.

TE KOOP: Nieuwe en gebruikte 3-raams honingslingers — nog voor de oude prijs. H. de Vries, Huize St. Geertrudes, Workum, tel. 05151-1252 bgg 1904.

Alles voor de korfmaker o.a. boogkorven, boograampjes, vlechtriet enz. J. Grelling, Wilgendijk 10, Annen Dr., tel. 05922-544.

TE KOOP GEVRAAGD: Bijenvolken zowel korven en kasten en verdere imkersbenodigdheden. Alles tegen contante betaling en aan huis afgehaald. Bijenstand „De Bijenkorf“, Hoevelakenseweg 144, TER SCHUUR, tel. 03426-1978.

TE KOOP: Ruwe en zuivere Bijenwas. Honing en Waszemerij „De Bijenkorf“, tel. 03426-1978.

TE KOOP: Prima sterke bijenvolken in kasten, korven en op ramen. Bijenstand „DE BIJENKORF“, Hoevelakenseweg 144, Ter Schuur, tel. 03426-1978.

VOOR ALLE IMKERSARTIKELLEN naar Bijenstand „De Bijenkorf“, Hoevelakenseweg 144, Ter Schuur (bij Amersfoort), tel. 03426-1978. Prijscourant op aanvraag. Tevens hebben wij nog wat honing voor de wederverkoop.

WIJ KOPEN: Inlandse Bijenhoning, Ruwe - Zuivere Bijenwas, Propolis, Honing- en Waszemerij ARKADIA, Lochem. Telefoon 05730 - 18 27/22 19.

TE KOOP: 15 Gezonde bijenvolken bij L. Elting, Smalbroek 20, 9411 TT BEILEN, tel. 05930-2618.

TE KOOP: Mooie tienraams bijenkasten. J. de Jonge, Van Maasdamstraat 15, Hoogeveen, tel. 05280-63637.

TE KOOP: wegens te weinig ruimte, twee volken, Carnica-moer, Henk Noeverman, Ommen. Tel.: 05291-2856 bgg 2402.

TE KOOP: Enkele volken op ramen. S. Fontein, Schietbergseweg 22, Rheden. Tel. 08309-2285. NIET BELLEN tussen 13-16 uur en na 20 uur.

TE KOOP: Bijenvolken in Spaarkasten, nieuwe Red Cedar simplexkasten en in Korven; ook één bevolkte nieuwe Boogkorf. Tel. 05757-213, Brummen.

TE KOOP: 2 negenraams-bijenkasten en 2 ronde korven met bijen prijs: f 300,—. H. Hamminga, Hoofdkade 48, Ter Apel, tel. 05995-2333.

IN- EN VERKOOP van Bijenvolken, kasten en korven, honing en lege kasten en korven. J. G. Basten, Burg. Bouwensweg 3, Horssen Gld., tel. 08874-1791.

ADRESWIJZIGING

Onze **Bijenkorf** is overgeplaatst van Meentweg 103, Eemnes naar **HOEVELAKENSEWEG 144, TER SCHUUR** (bij Amersfoort) het nieuwe telefoonnummer is 03426-1978. Voor het GOOI en Omgeving hebben wij een DEPOT ingericht bij de heer J. van Breukelen, Dorresteinweg 4 te Soest. Voor een uitgebreide sortering imkersbenodigdheden van afstandblijke tot elektrische Radiaalhoningslinger naar: **BIJENMAGAZIJN „DE BIJENKORF“** sinds 1897, **HOEVELAKENSEWEG 144, TER SCHUUR** (bij Amersfoort), tel. 03426-1978. Girorekening 2622.

Bijenstand Fa. H. T. van Dam & Zn., Jub-bega (Fr.), tel. 05165-1382 kan U alles leveren voor de Moderne Bijenteelt.

Kunstraat, Bijenwoningen en Onderdelen uit eigen werkplaatsen.

Door eigen steeds grotere importen van diverse gereedschappen steeds bij ons de laagste prijzen.

Tevens voor wederverkoop diverse kleuren meubelwas en honing van de fijnste kwaliteiten.

Vraagt onze prijscourant van materialen en/of meubelwas en honing even aan. Wij zenden U die gaarne gratis toe.

Wij komen weer op de te houden Bijenmarkten.

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen. De niet van redaktiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijtjes. Giro 82 32 76.

Bij onze omslagfoto

Het zal in ons land zelden voorkomen dat onze bijen binnen hun vliegbereik geen water kunnen vinden. De noodzaak van de z.g. bijenkroeg zien wij dan ook feitelijk niet in. Zij die over een tuintje beschikken kunnen het hun volken makkelijk maken met een klein vijvertje,

waaraan zij ook nog op andere wijze plezier kunnen beleven. Het verdient dan wel aanbeveling in plaats van deze grootbladige — een kleinbladige waterleliesoort te nemen. Zoals uit de foto blijkt groeit anders zo'n klein plasje in een minimum van tijd dicht.

INHOUD VAN DIT NUMMER

	blz.
Het maandelijks opfrissertje, J. v. d. Veluwe	81
Koninginneteelt Schiermonnikoog	82
Varroa-besmetting	84
Raamwerk, Chr. Maillie	86
Notulen H.B.-vergadering	87
Wetmatigheden in de bijenteelt, Dr. K. Weiss	89
Imkersagenda	91
Vanzelfsprekend, maar toch . . . (2), J. A. Zoet	92
Nogmaals de wichelroede, H. de Brouwer c.s.	93
Twee koninginnen in één volk, A. Neve	93
Oogst en dracht, J. A. Zoet	94
Afdelingsnieuws	95

DE SUIKERLEVERING

Er is als eerste aanloop 250 ton suiker besteld. De prijs f 1,28 per kg. We streven ernaar de levering eind mei te doen plaats vinden. De afdelingen kunnen desgewenst als compensatie door inwegen, kosten van opslag enz. deze prijs met 2 cent per kg verhogen.

ATTENTIE!

In verband met zijn benoeming tot Algemeen Voorzitter heeft de heer J. J. Speelziek de commissie Handel verlaten, waardoor daarin een vacature is ontstaan.

Het Hoofdbestuur zag deze gaarne opgevuld door een deskundige van „buiten het Hoofdbestuur”.

De voorkeur bij bedoelde functie gaat uit naar een Verenigingslid, dat vanwege achtergrond of dagelijkse ervaring op dit terrein geen vreemde is.

Een kundige op het gebied van „sales promotion” of „advertising” zoals ook men dat tegenwoordig pleegt te noemen, zou ook heel goed in de vacature passen. De commissie komt circa 4 maal per jaar bijeen. Het honorarium bestaat, behalve uit vergoeding der reiskosten, uit bevrediging van uw enthousiasme voor het leveren van een positieve bijdrage aan onze Ver. Reacties graag aan het „Bijenhuis” te Wageningen.

Het Hoofdbestuur

We gaan op de internationale toer

Behalve vele lezers van ons blad in de ons omringende landen hebben we nu ook een bijenhoudend lid in Portugal!

Mevr. Conny Varela - Hotte, Pereirinha, Villa Nova De Milfontes Portugal schrijft ons: Graag wil ik mij opgeven als lid van de vereniging, ook al staan mijn bijen in Portugal! Ik ben een volstrekte beginner, met één bijenkorf, gemaakt — hoe kan 't anders hier — van kurk. De kurk wordt van de bomen gehakt, zodanig dat de boom als het ware een jas wordt afgenomen.

Mooie, rechte, onbeschadigde „cylinders” worden doorstoken met houten pennen. Een deksel wordt ook met houten pennen bevestigd, de naad wordt met klei dichtgemaakt en van onder iets uitgesneden of wel er ligt gewoon een steentje onder voor de vliegopening. De bijen moeten verder alles doen! Als de korf zwaar genoeg is worden de bijen gedood, de raten er uit getrokken en met de handen „uitgewrongen”. Zo'n bijenkorf heb ik dus! Geen kans om iets te zien, behalve het aan- en uitvliegen. Gelukkig heb ik ergens een mannetje gevonden die keurige kastjes maakt, zodat ik misschien wel twee of drie volken zal hebben na april.

Zo dat was even ter oriëntatie. Mag ik vragen stellen en worden die dan beantwoord? Hier in de rimboe wonen alleen mensen die bijen doodmaken! Daar hoef ik niets aan te vragen.

Met vriendelijke groeten en hoogachting,

Conny Varela - Hotte

HET MAANDELIJKE OPFRISSERTJE

ZWERMDRIFT

De natuurlijke zwermontwikkeling zoals hiervoor beschreven, is niet bij alle volken gelijk. Er zijn nl. zwermtrage en zwerm lustige rassen; onder die laatste komen waarlijke zwermduivels voor, zoals men die bij de korfteelt, waar het om de zwermen gaat, nog aantreft. Menige kastimker is dan ook minder gelukkig, als hij zo'n korfimker in zijn omgeving heeft (waarom?).

De vraag wordt wel eens gesteld of er nog

steeds geen middel is ontdekt om dat „hinderlijke zwermgedoe” te voorkomen.

Hoewel elk gezond volk in principe zwermt, zijn er meerdere omstandigheden, die een stimulerende of remmende invloed op het zwermen uitoefenen. Het is de kundigheid van de imker om hiervan zoveel mogelijk gebruik van te maken. In ons land is het in ieder geval moeilijk, zo niet onmogelijk om het zwermen geheel te voorkomen.

De bekende duitse beroepsimker Erhard

- Schehle slaagt er in om rond 80% van al zijn volken geheel van het zwermen af te houden; hij bereikt dat door
- het tijdig geven van ruimte;

– continue dracht;

– vervanging van oude door jonge bevruchte koninginnen en

– goede ventilatie (grote vliegspleet).
- Enkele punten, die in dit verband voor ons ook van belang zijn volgen hier:

	ZWERMBEPERKEND	ZWERMBEVORDEREND
bijenwoning	veel ruimte voor uitbreiding	beperkte ruimte
vliegfront	op het noorden	op het zuiden
klimaat	schaduw, kou, tocht en ventilatie (bodem)	zon, plat dak met asfalt, warmte, kleine vliegspleet
dracht	massaal	afnemend, slecht weer na dracht
ras	Italianen	heidebij (ned. bij)
broednest	ruimte voor uitbreiding	overvulling broednest, veel jonge bijen (voedersap) veel gesloten broed
leeftijd koningin	jong	oud
moercellen	verwijderen	handhaven
darren	weinig	veel
darreraat	weinig	veel
raat	voldoende, kunstraat geven	onvoldoende raat, oude raat
raatafstand	groot	klein
voedsel	langzaam voeren	gebrek, honger, matige dracht, honingkoepel, beneden honingkamer, drijfvoeren in het voorjaar

De volgende maand zitten we ongeveer tegen de zwermperiode, we zullen daarom aandacht besteden aan het maken van kunstzwermen.

men zien we toch de „veger” als meest toegepaste kunstzwerm.

KUNSTZWERMEN WAAROM?

Na het natuurlijke zwermgebeuren te hebben besproken rijst terstond de vraag, wat is een kunstzwerm en hoe moet dat nu. In het verdere verloop van dit relaas zullen we bemerken dat een goede zwermbehandeling de basis vormt voor een rendabele bijenteelt. Door het maken van een kunstzwerm laten we het volk tot op zekere hoogte haar natuurlijke zwerm drift volgen, maar...

- we beperken het aantal zwermen om versnippering van het volk te voorkomen,
- we bepalen zelf de grootte van de zwerm en
- we hebben het tijdstip van zwermen in de hand, mits het volk daartoe biologisch rijp is!

VEGER EN VliegER

Bij het maken van een kunstzwerm kunnen we een keuze maken tussen de „veger” en de „vlieger”; hoewel beide in de praktijk voorko-

Beide typen bezitten, evenals bij een natuurzwerm, één koningin met een hoeveelheid bijen. Bij een kunstzwerm is het echter de imker, die de koningin en de bijen zelf uit de kast haalt en ze een nieuwe woning geeft. Het maken van een kunstzwerm is echter eerst mogelijk als er broed in alle stadia aanwezig is en er darren op de stand vliegen.

Een „veger” maken we één maand voor de dracht, zodat de jonge koningin dan aan de leg kan zijn. Een „vlieger” maken we direkt vóór de zomerdracht. In beide gevallen houden we er rekening mee, dat een kunstzwerm gemaakt dient te worden, vóórdát de bijen bezeten zijn door de zwermkoorts; menig imker stelt hiertoe de 20ste mei als grensdatum.

De naam „veger” dateert nog uit de tijd, dat men de bijen van de raten veegde, tegenwoordig klopt men ze van de raten, hetgeen praktischer is en minder problemen oplevert. Een „vlieger” dankt zijn naam aan het massaal afvliegen van de bijen, alleszins begrijpelijk.

VERSCHIL

Alvorens we verder gaan zullen we globaal het onderscheid aangeven tussen beide zwermtypen.

EEN VEGER

De oude koningin komt met de afgeklopte bijen in een nieuwe kast op een nieuwe plek; de veldbijen vliegen dan terug naar de kast op de oude plaats; de koningin blijft met de huisbijen achter in de nieuwe kast. Het volk op de oude plaats, met de teruggekeerde veldbijen gaat moerdoppen aanzetten.

EEN VLEGIER

Het volk wordt eerst verplaatst; de oude koningin komt in een **zelfde soort kast** met hetzelfde uiterlijk op de oude plek. Het volk op de nieuwe plaats, bestaande voornamelijk uit jonge bijen, gaat moerdoppen aanzetten.

Er zijn een paar markante verschillen met een natuurswerm, die we niet onvermeld mogen laten, t.w.

- een natuurswerm vliegt niet meer terug naar de oude standplaats, een kunstswerm wel;
- een natuurswerm neemt voor circa drie dagen voedsel mee, een kunstswerm niet; daarom geven we een kunstswerm een raam met voer mee.

Zowel een natuur- als een kunstswerm mogen we de eerste drie dagen niet voeren.

DOPPEN BREKEN

Het zg. doppen breken bij het maken van een kunstswerm is in het moedervolk een niet te vermijden aangelegenheid; deze handeling moet zelfs twee maal geschieden en vanwege de belangrijkheid hiervan willen we daar allereerst aandacht aan schenken.

In het moederloos gemaakte volk moeten we bij het maken van een zwerm alle eventueel aanwezige doppen wegbreken. Eerst dan kunnen we precies berekenen wanneer er een jonge koningin geboren wordt. Op de eitjes, gelegd in de werkstercellen, of zelfs larfjes, niet ouder dan 36 uur, worden zg. redcellen opgetrokken en deze worden nu voorbestemd om koninginnen te worden. Na 12 tot 13 dagen kunnen we dus jonge koninginnen verwachten. Op de 13de dag zullen we dan ook het volk moeten nakijken of er al jonge koninginnen zijn (tuten en kwaken!); in bevestigend geval moeten we dan alle doppen wegbreken.

Het is een goede gewoonte hierbij één of meer jonge rijpe koninginnen in het volk te laten lopen; we doen dit 's middags na 16.00 uur, aangezien er anders nog een zwerm zou kunnen afkomen. Bij het doppen breken is het

noodzakelijk alle bijen van de ramen te stoten; doen we dat niet, dan worden er onherroepelijk één of meer over het hoofd gezien, met alle gevolgen van dien.

MOER DOODKNIEPEN

Het kwaad van de moeder „doodkniepen” willen we even aanroeren. In plaats van het maken van een kunstswerm zijn er altijd nog imkers (?), die jaarlijks uit onkunde al hun moeren doodkniepen. Hoewel dit ogenschijnlijk een simpele methode is, bevroeden zij niet, dat hierdoor de bijenproductie in het gehele volk een maand lang stilstaat; bij deze categorie imkers komen bruidszwermen, waarover later meer, dan ook veelvuldig voor.

INZET VAN DE KUNSTSWERM

Met de kunstswerm kunnen we vele kanten op; de één gebruikt hem als reserve volk, de ander brengt hem snel op niveau en versterkt er zijn hoofdvolk mee. Ook is het een gebruikelijke methode om de zwermen de hele zomer door als een soort hulpvolk bij het hoofdvolk (waar de zwerm van af kwam) te houden, de hoofdvolk op zijn tijd te versterken met broed; en (of) vliegbijs van de zwerm (hulpvolkje) op het hoofdvolk te laten afvliegen door de kast eenvoudig weg te halen en elders neer te zetten. Het hoofdvolk zetten we dan halverwege op de plaats waar de zwerm gestaan heeft en de vliegbijs komen vanzelf bij het hoofdvolk terecht. Het is nl. erg belangrijk om vóór de dracht meer vliegbijs dan jonge bijen in een volk te hebben. De nectar die dan binnenkomt, zal de jonge bijen zoveel te doen geven met het indikken, opbergen en verzegelen, dat ze bijna geen tijd meer hebben om het broed te verzorgen. Vormen de jonge bijen tijdens de dracht de meerderheid in een volk, dan zal veel van de nectar die binnenkomt, omgezet worden in broed; daar hebben ze dan ook alle tijd voor.

Jan v. d. Veluwe

H.H. IMKERS

Zend vanaf heden al uw

RUWE RAATWAS

rechtstreeks of in verenigingsverband naar . . .

HONINGZEMERIJ

W. van 't LAND

Telefoon 2607 **Barneveld**
Desgewenst KUNSTRAAT terug.

* U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

Explosieve uitbreiding van het aantal deelnemers aan de Koninginneteelt op Schiermonnikoog

Waar zijn de wespen van 1976 gebleven? Tijdens het voeren vóór de winter 1977-'78 is er geen enkele wesp in de openstaande voerbak gekomen. In het najaar 1976 vreesden we dat het voorjaar 1977 wel heel wat wespenkoninginnen te zien zou geven en we waren dus voorbereid. Op enige afstand van elkaar lagen opgevouwen kranten op de kasten en als tijdens het werk een wesp in de buurt zat, werd die met de krant doodgeslagen. Ook werden ze wel met de vingers doodgedrukt, 's morgens, want dan zaten ze tegen de kasten, misschien wel vanaf de vorige avond. Verder stonden er weer enige flessen met gemberstroop voor de wespen. We hebben ze niet geteld, maar in totaal waren het enige honderden, die we gevangen hebben. We ontdekten ook waar enkele gehuist waren. Tijdens het bezoek van een excursie vloog juist een wespenkoningin tegen het duin aan en zou in een gat verdwijnen. Ook één van de excursionisten, dhr. Bakker uit Den Haag, had er kort te voren op een andere plaats één gevangen. Die aktie heeft een schitterend resultaat gehad. Praktisch geen last van wespen gehad. Dat en het aantal ingezonden kastjes waren de enige successen die we dit jaar kunnen noteren.

Voor het overige was het niet zo goed. Het wisselvallige, koude en natte weer was, zoals zo vaak, de schuldige. Het was aan de wal niet best, maar Schiermonnikoog was veel erger. De opbrengst aan honing, minder dan de helft van het vorige jaar, zegt genoeg.

Het voorjaar begon al met langdurige natte en koude periodes, zodat van de dracht op de kruipwilg, duindoorn en tuintjes in het dorp niet veel terecht kwam. Er was meer dan de 3 baal suiker, die we voor de voorjaarsvoeding gebruikten, nodig. Maar daar bleef het niet bij. Het hele seizoen konden we geen staat maken op het weer en toen dan ook de bloei van de braam begon, vreesden we het ergste. Toch nog even plotseling mooi weer. In een paar dagen was het reservemateriaal in gebruik gesteld, troffen we voorbereidingen voor een grote oogst en moesten inderhaast nog een kleine honderd ramen klaar gemaakt worden. Die stonden er nog maar juist op of het weer sloeg om. Koud en nat. Als we nog een dag of 10 hetzelfde mooie weer gehouden hadden zou een goede oogst zijn binnengehaald.

Het aantal afgeleverde volkjes kon ook beter.

Ja, hoe zal het anders. Slecht weer werkt op alle onderdelen nadelig. Veel onbevuchte koninginnen. Andere jaren konden we tussen de 30 en 35 volkjes afleveren. Nu kwamen we niet verder dan 24.

Jammer, want het aantal ingezonden volkjes bereikte een ongekennde hoogte. De laatste 3 jaren was dat aantal resp. 267, 167, 277. Nu bijna 600. Om precies te zijn 577. Die grotere toename kwam uit bijna alle provincies, maar vooral uit Noord- en Zuid-Holland, Twente en de Achterhoek en Noord-Brabant en Limburg. De invloed van een paar bijenteelt-leraren schijnt hier en daar groot te zijn geweest. De beide laatstgenoemde provincies hebben bewezen ook mee te kunnen doen. Alleen Zeeland doet nog niet mee. Wel wordt daar door ons een enkele keer een volkje geleverd, maar transportmoeilijkheden zullen er wel de oorzaak van zijn, dat men nog niet gekomen is tot opzenden van volkjes. Daarvoor moet men met enige imkers samenwerken, zodat er een auto vol kastjes in één keer naar Schiermonnikoog kan. En zover is men daar zeker nog niet gekomen. Maar 't is een verheugend verschijnsel, die uitbreiding, niet alleen voor Schiermonnikoog, maar ook voor alle Carnica-imkers.

Ik hoop alleen maar dat men door het voor sommigen heel slechte resultaat, niet „achter de markt” gaat aanlopen.

Het volgend jaar kan immers beter zijn.

Dan nu de resultaten. Eerst de getallen. Alle inzenders hebben deze keer niet hun resultaat meegedeeld. Dan was 1976 beter. Toen hadden allen meegedaan.

Van de 577 volkjes zijn er van 553 de resultaten meegedeeld.

Periode	Ingezonden	Resultaat	%
15/5 - 8/6	140	63	45
13/6 - 4/7	320	165	51
5/- 30/7	93	59	64
Totaal	553	287	52

Het vorige jaar was het % totaal 79,8.

Dit is door de weersomstandigheden veroorzaakt en daar behoeven we dus niet verder over te praten.

Maar nu ga ik enkele getallen van inzenders naast elkaar zetten. In de eerste periode staan in mijn administratie onder elkaar: 14 - 8, 26 - 1, 12 - 9, 14 - 1, 2 - 2, 4 - 3, alle in dezelfde week ingezonden. Telkens is het eerste getal het

aantal ingezonden volkjes van een inzender en het tweede het aantal bevruchtingen. U zult het toch met me eens zijn dat de imkers van 26 - 1 en 14 - 1 iets fout gedaan moeten hebben. Wat dan? Van de eerste weet ik het niet van de tweede wel. Die heeft er me over opgebeld en hij vertelde mij het volgende jaar beter te doen.

En de tweede periode 41 - 16, 26 - 18, 2 - 0, 13 - 8, niet zo geprononceerd als de eerste; en de derde 8 - 0, 4 - 3, 18 - 8, 2 - 2. Als u bij het lezen van deze getallen zich verwondert over de getallen 41, 26 en 18 en denkt dat dat groot-imkers moeten zijn, dan is dat niet juist. Ze zijn afkomstig van groepen imkers die als groep hebben ingezonden om de transportkosten draaglijk te maken.

De min of meer zekere oorzaken vindt u hieronder:

1. Van een paar imkers had ik plm. 30 kastjes in de auto meegekregen. Toen ik in de ochtendstilte voor een brug moest wachten met afgezette motor, hoorde ik aan 2 kanten achter me tuten en kwaken. Die dag vlogen er op het terrein 2 zwerpjes. In totaal hebben we er in 1977 18 gevangen. Dat is nog al wat. Normaal gaat een 3-ramer niet zwermen omdat hij te klein is, maar als men de kastjes te vol maakt en/of enige dichte doppen er in heeft zitten, dan kunnen er gekke dingen gebeuren. 1 dop is te riskant en dan zegt men natuurlijk: „Dan doe ik er een paar meer in”.

Die zwerpjes bezorgen ons veel werk. We **moeten** ze vangen, want we weten niet wat voor koningin er in zit. Vaak zijn ze moeilijk te bereiken door prikkeltakken van braam en duindoorn.

Maar als we het zwerpje gevangen hebben, mogen we ze niet in het kastje terugdoen, want dat mag niet geopend worden. En verder is het de vraag of we er iets mee kunnen beginnen. Heel vaak zitten er geelgeringde bijen in, soms is de cubitaal-index fout. Soms moeten we voor huisvesting er ruimte voor maken, want in die tijd zit ons eigen materiaal vol.

Het bezorgt ons dus alleen maar werk dat niet zou moeten zijn.

2. Eén van de inzenders zou 6 weken met vakantie gaan en vroeg ons tijdig of hij 4 volkjes zo lang op het eiland mocht laten staan. Dat is toegestaan. Maar het resultaat was 4—0. Waarschijnlijk hebben alle 4 gezwermde. Beter is het dus om ze door een bevriende imker in ontvangst te laten nemen.

Het risico van zulke mislukkingen is natuurlijk voor de inzenders maar wij van het bevruchtungsstation hebben daar ook helemaal

geen belang bij. Het stoort ons in ons werk en het kost tijd en werk. De inzenders moeten hun kastjes op de juiste manier vullen en klaar maken voor het transport. Er zijn al genoeg oorzaken waardoor het resultaat slecht kan zijn, en waar we niets aan kunnen doen.

Dit is de eerste ... „preek”, zo u wilt, maar er komt nog meer.

1. Er waren weer eens enkele naamloze kastjes bij of niet „onuitwisbaar”. Of zijn het imkers die gewoon zijn hun naam en adres aan de binnenkant van kastje of deksel hebben staan? Daar hebben wij natuurlijk niets aan, want de kastjes mogen niet open. Toevallig kon ik er deze keer uitkomen, maar als ik dat niet kan, krijgen die imkers misschien een verkeerd kastje terug (50% kans).
2. Aan de roostertjes mankeerde nog al wat. Reeds eerder hebt u op deze plaats kunnen lezen: „Controleer vóór u uw kastje gaat vullen, de roostertjes. Op het moment dat u de kastjes gaat vullen komt 't er niet meer van”.
 - a. 1 x een moerroostertje afwezig. Nu hebben we altijd wel een paar roostertjes in reserve. Maar u begrijpt: als ze allemaal in gebruik zijn, moeten we de overige die geen roostertjes hebben, gesloten laten.
 - b. er waren enige kastjes met „verdekt opgestelde roostertjes” dat was van te voren meegedeeld. Maar ze waren niet te zien en niet te bereiken met het boortje, zodat controle onmogelijk was. Deze keer heb ik er roostertjes voor gezet, maar daar kunnen we natuurlijk niet mee beginnen.
 - c. Er zijn kastjes met een grote vliegopening zodat eigenlijk een roostertje met 4 spijltjes moet worden gebruikt. Neemt men dan een roostertje met 3 spijltjes dan moet men heel nauwkeurig werken om het roostertje er zo op de plaatsen dat aan de boven- en/of onderkant geen te grote ruimte is.
 - d. Zit het roostertje wel goed vast? Als het heen en weer slingert sluit het niet goed tegen de vliegopening, waardoor weer te veel ruimte ontstaat.
 - e. De roostertjes hebben 2 dwarsspijltjes die de andere op goede afstand van elkaar moeten houden. Die dwarsspijltjes behoren van het hout afgericht zijn. Anders krijgt u weer aan de boven- en/of onderzijde te veel ruimte.
 - f. Als u een nieuw roostertje inzet gebruikt u dan niet te grote krammen daarvoor en slaat u niet te hard met de hamer. Want

daardoor kunnen de spijltjes een beetje gebogen worden waardoor er weer te veel ruimte kan zijn.

- g. Men kan zelf de roostertjes controleren zoals wij dat ook altijd doen met een 5 mm boortje en wel met de achterkant. Dat boortje moet er juist door gaan dus zonder enige speling. Als u het boortje tussen de spijltjes heen en weer probeert te bewegen, dus loodrecht op de richting van de spijltjes, dan mag u geen tikken horen. Op deze manier controleren wij de roostertjes ook. Er waren dit jaar meerdere roostertjes bij die een afstand van 0,1 mm te veel hadden en ook enkele naar schatting 0,2 mm. Nu kunt u wel zeggen dat is toch niet veel. Het kan wel te veel zijn en daarom moeten wij en ook u ons aan de juiste afstand houden. Zo moeilijk is dat niet, het zelf controleren met een boortje, als u het maar tijdig doet.

3. We treffen telkens nog bij zelfgemaakte kastjes andere sluitingen aan dan de gewone. Waarom? Er zijn er bij die dunkt me veel denkwerk hebben gekost om zoiets te produceren. Het gewone werveltje met 2 schroeven is nog steeds de beste en eenvoudigste.

Tenslotte nog het volgende: Op onze lijst van imkers die een volkje bij ons besteld hebben komen nog meer dan 60 namen voor. Van ongeveer 25 van hen hebben we een kastje op Schiermonnikoog staan. Iedere besteller weet voor zich zelf wel of hij al of niet een kastje heeft opgestuurd. Willen degenen die dat nog niet gedaan hebben een kastje opsturen naar het adres: Y. Talsma, Langestreek 6, Schiermonnikoog.

Wie zo dicht bij mij woont mag het natuurlijk ook wel bij mij brengen dan neem ik het wel verder mee. Zij die geen kastje hebben en er één of meer bestellen moeten, kunnen, als ze het bij het Bijenhuis bestellen, vragen of ze het aan mij willen meegeven als ik er kom. Wie dicht bij de boot woont mag het ook wel aan het personeel van de boot op Lauwersoog meegeven. Bevruchtungskastjes bij de bekende handel gekocht, voldoen aan de eisen van Schiermonnikoog.

Degenen, die ook een volkje wensen, kunnen zich tot mij wenden en moeten eveneens zorgen dat er een kastje op Schiermonnikoog komt.

Afgelopen jaar heeft een imker zonder medeweten van de beheerders twee kastjes op het terrein geplaatst. Dit kan natuurlijk niet worden toegestaan. In dergelijke gevallen behoudt de beheerder zich het recht voor de kastjes terug te sturen.

Het reglement voor het inzenden van kastjes zal onveranderd blijven op enkele punten na:

— 1977 wordt 1978

— tarief wordt verhoogd van f 3,— tot f 4,—

— niet leden van de Vereniging betalen f 6,—

— aan art. 6 wordt toegevoegd „bij voorkeur 3 raams-broedkamer- en maximaal 5 raams-honingkamerkastjes, dus beslist geen grotere.

R. H. Geskes

ATTENTIE!

De heer Talsma, is afwezig van 10 mei tot 15 juni a.s. Wij verzoeken u daarom met klem in genoemde periode geen kastjes bij de boot af te leveren.

Wilt u zich beslist aan de regel houden dat u ruim tevoren (voor de teelt wordt ingezet) contact opneemt met de heer Geskes over de datum waarop de kastjes verzonden kunnen worden.

Van het consulentschap te Hilvarenbeek

Het is alom bekend, dat verboden is bijenvolken, bijenkoninginnen (al of niet met begeleidende bijen) en gebruikte bijenkasten in te voeren. Ook als rijksbijenteeltconsulent, die aangewezen is om een zo goed mogelijke controle te houden op de gezondheid van onze bijenvolken, ben ik er fel op tegen, dat er eigenmachtig en ongecontroleerd nog steeds koninginnen worden meegebracht.

Voor nu de dreiging van een Varroa-besmetting reëel begint te worden door een haard in West-Duitsland, is het nog meer noodzakelijk dat men uit eigen belang dit verbod eerbiedigt. Met de begeleidende bijen kunnen vuilbroed, mijtziekte en ook Varroa worden meegebracht. In Engeland liet men tot voor kort nog de import van koninginnen toe, op voorwaarde dat de begeleidende bijen voor onderzoek gezonden werden naar onze zusterinstelling daar. In één jaar waren van de 35 moeren uit een bekend Zuid-Europees land bij 21 de begeleidende bijen aangetast door de bekende mijtziekte Acarioses! (*Acarapis woodi* Renner). Nadere toelichting overbodig!

Helpt mee de risico's te beperken; breng onze bijenstand niet nodeloos in gevaar en evenmin de gratis (!) overheidszorg op dit terrein. Zeker ook hier telt een gewaarschuwd man (of vrouw) voor twee!

De Rijksbijenteeltconsulent,
ir. J. J. Pettinga

Wat zien de bijen (III)

In tegenstelling tot die met rode, paarse en gele hebben planten met blauwe en witte bloemen een beperkt verspreidingsgebied. Het proefschrift van dr. E. Steber („Studien zur systemat. u. pflanzengeogr. Verteilung der Blütenfarben, sowie ihrer anat. Lokalisation“, München, 1944) geeft daarover uitsluitsel. Het blauw kwam reeds eerder ter sprake, maar over het wit wordt gezegd dat in de koude arktische en sub-arktische gebieden het percentage witte bloemen 46 en hoger bedraagt, maar in het gematigd klimaat daalt tot 23,4 en in subtropische streken tot een minimum is teruggebracht. Hieruit blijkt dat het voorkomen van witte bloemen omgekeerd evenredig is aan het areaal van onze honingbij. Als er veel witte bloemen zijn, zijn er geen bijen. En dat komt overeen met de gezichtszin, want de „kleur“ wit is voor het bijenoog onzichtbaar. Witte bloemen filteren de ultraviolette stralen uit het zonlicht en verschijnen dus voor de bijen in de complementaire kleur blauwgroen. Voor het menselijk oog zijn bijv. lood- en zinkwit identieke kleuren. Loodwit kaatst UV-stralen sterk terug, terwijl zinkwit deze absorbeert. Loodwit moet er dus voor de bij „wit“ uitzien, omdat het al het voor hen zichtbare licht gelijkmatig terugkaatst, terwijl zinkwit haar, zoals dat ook het geval is bij witte bloemen, als blauwgroen voorkomt. Beide kleuren wit kunnen bijen dus goed onderscheiden.

Gebruikt de imker voor zijn kasten een andere witte verf dan heeft dit althans voor de oriëntering van zijn volken weinig zin, omdat de UV-stralen noch teruggekaatst noch geabsorbeerd worden. Deze gevoeligheid voor UV-licht ontdekte Kugler ook bij hommels.

Merkwaardig in dit verband is de eigenschap van propolis om UV-licht te absorberen, waardoor het in de geneeskunde toepassing vindt als bescherming tegen röntgenstralen en de bijen het vooral in hun natuurlijk boomnest en de daarvan afgeleide korf gebruiken om eieren en broed te vrijwaren tegen misvorming of groeiremmingen.

Veel bloemen hebben een al of niet opvallend honingmerk (of stuifmeelmerk) om insecten de weg te wijzen, zoals Ch. K. Sprengel reeds terecht opmerkte in zijn boek „Das Entdeckte Ge-

heimniss d. Natur im Bau u. in der Befruchtung d. Blumen“ (Berlin, 1793). Het honingmerk reflecteert wel of geen UV-stralen en valt daardoor op. Dit signaal voor bloembezoekende insecten is dus voor het menselijke oog soms niet zichtbaar. Tevens is gebleken dat het (optische) honingmerk een sterkere geur verspreidt dan de overige delen van de bloem en dus ook op te vatten is als een geurmerk! Interessant hierbij zijn de uitkomsten die Kugler verkreeg uit het onderzoek met „zijn“ hommels. Deze familieleden van de honingbij prefereren in het algemeen oppervlakten met sterk-constrasterende kleuren boven egaal getinte vlakken, terwijl gele schijven met een donkeroranje centrum veelvuldiger worden bezocht dan egaal grijze.

Bovendien verkiezen zij asters met een geel hartje boven eenkleurige bloemen en krijgen purperen leeuwebekjes met een gele kroonvlek meer bezoek dan zonder dit honingmerk.

Naast de contrastwerking van kleur en vorm wordt de aanlokkende waarde van de bloem nog versterkt door de beweging. Een licht bloempatroon flikkert sneller over de afzonderlijke delen van het (fototactische) bijenoog. Veranderingen in de lichtprikkeling op ieder segment daarvan worden groter naarmate het patroon sterker onderverdeeld is in lichte en donkere partijen. Als dit ook nog beweegt in de wind wordt het flikker-effect over het oog versterkt, m.n. als het patroon zich verplaatst in tegengestelde richting van de bij. Vanzelfsprekend speelt ook de kleur van het stuifmeel — dat overwegend geel is, maar ook veel andere tinten heeft — een rol. Verder is het fluoresceren (oplichten) van de nectar bij opvallend UV-licht van belang (Zie: Groentje, apr. 1977 p. 74/75). Om de herkenbaarheid te vergroten en het vervliegen te voorkomen wordt de bijenwoning vaak een kleur gegeven. Maar dat is niet iets van de laatste tijd. De Oostenrijkse boerenkastjes werden eeuwenlang beschilderd met de meest uiteenlopende voorstellingen, maar ook de Nederlandse korven werden vroeger vaak geteerd of kregen over de met koemest vermengde leem een bruine, blauwe of lichtpaarse verflaag, soms beperkt tot een forse lik rond het vlieggat. Over de nadelen (schimmelvorming en bladderen van de olieverbinding, negatieve werking van carbolineum of creosoot op de bijen, moeilijkheden bij verenigingen en verplaatsen door eenvormige kleurstelling e.d.) is men het wel eens, maar over de voordelen lopen de meningen sterk uiteen. Zonder te vervallen in een voortzetting van de discussie komen volgens het genoemde kleurenspectrum van de bij geel, blauwgroen, blauw en „wit“ (UV!) het meest in aanmerking. Daarnaast worden echter ook loofgroen, violet, rose, oranje, grijs, aluminium,

rood, zwart en andere varianten gebruikt. Volgens sommigen zijn lichte kleuren niet alleen nuttig in verband met de oriëntatie, maar bevorderen zij ook het reflecteren van het zonlicht (isolatie en warmtewerking, vgl. tropenkleding en dierlijke wintervacht), terwijl anderen geloven dat de bijen rustiger zijn in ongeverfde kasten, omdat zij zich toch in hoofdzaak oriënteren op omringende voorwerpen en de omgeving in het algemeen.

Voor al in duitsprekende landen wordt de voor- kant van de daar gebruikelijke vaste huisstand beschilderd, omdat de kasten a.h.w. één geheel vormen en te weinig onderlinge oriëntatiepunten opleveren. Vaak wordt ook alleen de omgeving van de vliedspleet of de vliegplank geverfd, met direct daarboven soms een bloemversiering in dezelfde kleur en in een voor de bijen herkenbare vorm. Uit een in de jaren 1961-'62 door de Belg Gubin gehouden onderzoek bleek dat

de voorkeur van de bijen steeds uitging naar de kleur blauw. Hij vergeleek kleur en opbrengst bij een proef met vijf verschillend gekleurde kasten en verkreeg daarbij de volgende uitkomsten: lichtblauw (100%, 34.2 kg) donkerblauw (99%, 33,9 kg), geel (96.8%, 33.1 kg), wit (95.6%, 32.7 kg) en groen (90%, 30.8 kg). Dit resultaat komt in grote trekken overeen met hetgeen Karl von Frisch in 1914 reeds beweerde in verband met de kleurenzin der bijen. Wil men zijn kasten geheel of gedeeltelijk verven dan is blauw (licht, donker, violet, paars) de hoofdkleur, daarna komen geel, blauwgroen en (UV)-wit (zwart als contrastkleur) in aanmerking.

Voor andere tinten stellen de vliegbijen zich welwillend neutraal op. Smaken verschillen en als de baas nu graag een leuke stal wil hebben, laat hem, maar voor hen hoeft het niet zo nodig.

Chr. Maillie, Zutphen

OFFICIELE MEDEDELINGEN

Verslag commissie „Nazien boeken”

Op 28 maart 1978 werd door de Commissie „Nazien Boeken” een bezoek gebracht aan het Bijenhuis. Door verschillende omstandigheden was het niet mogelijk deze bijeenkomst eerder te beleggen. Om toch tijdig voor de Algemene Vergadering klaar te zijn moeten wij ons tot een beknopt verslag beperken. In aanwezigheid van de accountant van de Vereniging, de heer van Mourik, werden de jaarstukken besproken en de gestelde vragen tot genoegen toege- licht.

Wat de ingediende jaarstukken betreft kan de commissie verklaren, dat de exploitatierekening over 1976-'77 en de balansen per 31 oktober 1977 een getrouw en eerlijk beeld geven. Wij stellen u voor deze stuk- ken zonder voorbehoud goed te keuren.

T.a.v. de begroting 1978-'79 zouden wij op willen mer- ken dat de voorgestelde quotum-verhoging van f 0,50 o.i. te laag is. Is het inde toekomst i.v.m. te ontplooiën activiteiten niet wenselijk het quotum drastischer te verhogen?

Nu wij voor de laatste maal de heer van Mourik als accountant in functie hebben mogen ontmoeten ten kantore van het Bijenhuis te Wageningen, willen wij als „commissie Nazien Boeken” onze grote waarde- ring uitspreken voor de nauwgezette en correcte wijze van taakuitoefening als accountant van onze Vereni- ging.

w.g. A. de Groot, Dordrecht

w.g. St. B. Siebelink, Doetinchem

Wageningen, 28 maart 1978

Koolzaadreizigers opgelet!

De plaatsing van bijenvolken in Oostelijk Flevoland zal nu — in plaats van door de heer Wietsma, die er mee opgehouden is — worden verzorgd door de heer G. W. Veringa, Walvisstraat 4, Dronten. Tel. 03210-3825 ook tussen 17.00 en 18.00 uur. De aan- vraag voor plaatsing moet echter als voorheen wor- den gericht aan de heer W. v. 't Land, Oude Bouw- heerstraat 7, Barneveld (schriftelijk).

Adreswijziging

De Consulent in algemene dienst voor de Bijenteelt brengt ter kennis van belanghebbenden dat het post- adres van zijn medewerker, de heer J. M. A. van Os is gewijzigd en thans luidt: Pasweg 26, 6241 CT Bun- de.

Informatie vanuit het Bijenhuis!

Examen praktisch imker

Ook dit jaar bestaat er weer de mogelijkheid deel te nemen aan het examen praktisch imker, hetwelk af- genomen zal worden op donderdag 25 en eventueel vrijdag 26 mei a.s. in het Bijenhuis te Wageningen.

Aanmelding: Wie aan het examen wil deelnemen kan zich opgeven tot uiterlijk 10 mei a.s. bij het Bijenhuis, Grintweg 273 te Wageningen t.n.v. de Commissie On-

derwijs. Bij de aanmelding dient u gelijktijdig het examengeld af *f* 75,— over te maken op gironummer 823276 van het Bijenhuis te Wageningen met vermelding „Examen Praktisch Imker 1978.” Zodra dit bedrag op onze rekening binnen is, wordt u een vragenformulier gezonden, dat u dient in te vullen en per omgaande dient terug te zenden.

Exameneisen

De minimum leeftijd voor de kandidaten is 20 jaar. Kandidaten moeten een cursus Bijenteelt voor Beginners gevolgd hebben en in het bezit zijn van het diploma van een Gevorderden Cursus Bijenteelt of wel een gelijkwaardig te achten opleiding in deze hebben gevolgd. Zij moeten ten minste 5 jaar bijen hebben gehouden en gedurende die tijd gemiddeld minstens 5 bijenvolken in eigen beheer gehad en verzorgd hebben.

Het examen duurt 90 minuten waarvan het grootste gedeelte praktisch is en verder theoretisch. Bij het praktijkgedeelte zal vooral de vaardigheid in het omgaan met bijen en het behandelen van de volken op de voorgrond staan. Om enkele voorbeelden te noemen: Kunstzwermen en broedafleggers maken; moeren knippen en merken; volken samenvoegen; honing af nemen; kunststraat inzetten enz.

Bij het theoretisch gedeelte komen aan de orde: de ontwikkeling van ei tot bij; de behandeling der bijenvolken gedurende de loop van het jaar; de verschillende soorten zwermen zoals natuur- en kunstzwermen; bruidszwermen; jagers maken bij korven enz. Verder omhangen en separeren; het nut van de bijen voor bestuiving en milieu, bij recreatie en dergelijke. Kennis van drachtplanten en bijenweide, reizen met de bijen. Oogsten van honing en verwerken van honing en was. De Aalster Bedrijfsmethode en andere bedrijfsmethoden. De meest gebruikte kasten onderdelen en gereedschappen Bijenziekten, giftige gewasbeschermingsmiddelen, schadelijke dieren enz.

Als basislectuur wordt aanbevolen: Het Grote Bijenboek van R. P. Groenveld en Bijenhouden met Succes van H. van Gool. Verder kunnen de bijentijdschriften (vooral ons Groentje) nuttige informatie verschaffen.

C. P.

Bijenfilm

Uit het „Tuinbouwjournaal” van het Landbouwschap. Op voorstel van de afdeling Bijenteelt heeft het Landbouwschap aan G.M.-Producties te Amsterdam opdracht gegeven voor de vervaardiging van een propaganda-instructiefilm over de bijenteelt in Nederland. De produktie van deze film is mogelijk geworden door een eenmalige financiële bijdrage van de EG-Commissie voor een aantal structurele maatregelen ter bevordering van de bijenteelt.

Beknopte notulen

van de hoofdbestuursvergadering, die gehouden is 18 februari 1978 in het Bijenhuis te Wageningen.

Aanwezig: J. J. Speelziek (voorz.), de H.B. leden: W. Assink, J. Fluyt, R. H. Geskes, A. H. Hartman, R. v. d. Hul, J. W. M. Janssen, P. J. A. v. d. Looy, H. G. Maagendans, M. W. v. d. Meulen, B. Meyerman, drs. P. C. Muntjewerf, C. Pater Jzn.

Overige aanwezigen: J. A. Krabbenborg, ir. J. J. Pettinga, T. E. A. Rive von Bönninghausen (alg. secr.)

Afwezig met bericht: J. A. van Ee en P. H. Ramakers, W. H. v. Mourik (acc.)

Opening:

Voorz. opent de vergadering en heet de heren Janssen en Hartman hartelijk welkom. Vervolgens vraagt hij een ieder kort en zakelijk te zijn, opdat de vergadering een vlot verloop heeft.

Notulen van de vergadering d.d. 8 december 1977. N.a.v. de notulen merkt ir. Pettinga op dat prov. Vlaanderen, prov. Antwerpen moet zijn. Verder zegt spreker dat prov. Limburg door geldgebrek niet bemonsterd zal worden. Ook wordt in de notulen abusievelijk gesproken over een veeziektewet; dit moet zijn „een nieuwe Belgische veeziektewet”. Bovendien vermeldt spreker dat België onder de dreiging van de Varoa mijtziekte is overgegaan tot een importverbod op buitenlandse koninginnen.

Voorz. vraagt ir. Pettinga een artikelje te schrijven waarin op het gevaar van import van buitenlandse koninginnen gewezen wordt.

Ingekomen stukken en mededelingen:

Voorz. geeft een kort verslag van de vergadering van afd. Bijenteelt van het Landbouwschap, die 10 febr. j.l. heeft plaatsgevonden. „Wij hebben erop aangedrongen de besprekingen, die i.v.m. de suiker in Brussel zullen worden gevoerd, tijdig af te wikkelen”. Ook is aangedrongen op een verlaging van B.T.W. op voedersuiker. Voorts hebben we verzocht de grens met België te sluiten voor wat het reizen van Belgische Imkers naar onze drachtgebieden betreft. De plaatsing van volken in de IJsselmeerpolders is ook aan de orde gekomen.

Subsidie van de EEG over het jaar 1976. Uit deze subsidie zal een bijenfilm bekostigd worden met een deels propagandistisch- en deels instructief karakter. Deze film, die plm. 30 min. gaat duren, zal begin 1979 klaarkomen. De kosten worden wel hoger dan geraamd; dit zal ten koste gaan van andere objecten. Op de Ambrosiushoeve zal een speciale diaserie over de Koninginneteelt gemaakt worden.

Fondsen zullen worden gevraagd bij de overheid, waaruit een landelijke enquête zou kunnen worden gefinancierd van dezelfde opzet als de Proefenquête Noord-Holland.

Afd. Bijenteelt van het Landbouwschap zal de mogelijkheid bezien, middelen te vinden om tijdelijk een extra kracht op Ambrosiushoeve te werk te stellen; dit i.v.m. de intensieve bemonstering van volken in het zuiden. Voor de veldwerkers zullen vrijwilligers gezocht worden.

Omdat er vorig jaar in Friesland en ook elders in het land nogal wat spuitschade heeft plaatsgevonden, wijst de heer v. d. Hul op het belang van een goede voorlichting in de vakbladen.

Ir. Pettinga zegt dat een dergelijke publikatie in de „Fruiteelt” zal worden opgenomen. Spr. raadt aan bij spuitschade onmiddellijk de A.I.D. te waarschuwen.

De heer Muntjewerf vindt dat vooral ook de consultants van Land- en Tuinbouw op het gevaar, dat bespuiting inhoudt, gewezen moeten worden.

Pensioenregeling voor de medewerkers van het Bijenhuis:

Er zijn inlichtingen ingewonnen omtrent de mogelijkheden om te komen tot een pensioenregeling voor de vaste medewerkers aan het Bijenhuis. Deze zijn nog niet volledig, maar vast staat reeds dat een dergelijk pensioen — niet waardevast — een contributieverhoging van enkele gulden met zich mee zal brengen. De zaak is niet eenvoudig en eist nader diepgaand onderzoek. Dit zal voor de volgende H.B.-

vergadering zijn beslag moeten krijgen. Alsdan zal het H.B. een afgerond voorstel met prae-advies worden voorgelegd.

Beleidsvisie:

Uit de diverse reacties van de H.B. leden heeft de voorz. een concept beleidsvisie samengesteld.

Statuten: Momenteel worden de statuten wat aangepast aan de nieuwe wet op het Verenigingsrecht maar fundamenteel blijven ze ongewijzigd. De heer v. d. Meulen pleit ervoor, dat ook de afdelingen hierbij inspraak hebben. De heer Muntjewerf is het hiermee eens.

De heer Maagendans antwoordt dat er uitdrukkelijke wettelijke voorschriften zijn om tot wijziging in de statuten te komen. Als we de afdelingen zouden raadplegen, of als we tot fundamentele wijzigingen zouden besluiten komen we in tijdgebrek. Voor juli 1979 moet dit rond zijn; anders kunnen we als Vereniging geen registergoederen meer beheren. Bovendien zijn de bestuursleden van de Vereniging dan hoofdelijk aansprakelijk.

Spreker stelt voor dat elk der H.B. leden de concept-statuten bekijkt en voor de Alg. Vergadering zijn mening hierover schriftelijk kenbaar maakt.

De heer v. d. Meulen zou o.a. graag wijziging willen zien in de verkiezingsprocedure van groepsvertegenwoordigers.

Dhr. Maagendans zegt, dat er volgens de wet twee manieren van verkiezing mogelijk zijn: door de leden rechtstreeks, ofwel door groepen, die door de leden gekozen zijn.

De heer Muntjewerf merkt op, dat er in de beleidsnota al te veel uitwerking is verwerkt, waar de H.B. leden niet in gekend zijn of een oordeel over hebben kunnen vellen.

Besluitenlijst Commissie Handel vergadering d.d. 4 februari 1978:

De heer Pater merkt op dat het reglement voor Commissie Handel toegezonden zal worden aan de H.B. leden zodra dit gereed is.

Adresseermachine:

De heer Krabbenborg heeft hier en daar geïnformeerd naar mogelijkheden van adresseren. Het meest voordelig lijkt het om de adressen buiten de deur te laten afslaan. Als we echter de stijgende kosten in aanmerking nemen die dit met zich meebrengt, waar bovendien steeds 18% BTW bijkomt lijkt dit minder voordelig. Ook zou het afslaan buiten de deur vertragen in de verzending van het Groentje ten gevolge kunnen hebben. Adresseren per computer is aanmerkelijk duurder.

De vergadering besluit een nieuwe machine aan te schaffen; de kosten van een dergelijke machine zijn plm. f 10.000,—.

Administratie:

Nu de heer van Mourik ons gaat verlaten zijn er besprekingen gevoerd met het administratiekantoor van der Velde; dit was ons destijds al geadviseerd door de heer E. C. van Kraaikamp.

Voordeel van dit kantoor is, dat het dichtbij is; bovendien beschikt men er over de verbinding met een computer. Een gedeelte van onze boekhouding zou in de computer gebracht kunnen worden. Ieder moment kan deze een overzicht geven van de stand van zaken. Jaarlijks zal in januari een gedegen jaar-rapport gereed zijn. Ook zal de heer v. d. Velde zorgen dat onze boekhouding door een register-accountant gecontroleerd wordt. Voorlopig zullen we tijd nodig hebben om over te schakelen op dit nieuwe systeem. Op den duur zal het ons echter een arbeids-

besparing geven van 25%. De kosten zullen lager zijn dan wanneer we over een eigen accountant beschikken.

ANI:

Voorz. zegt het jammer te vinden, dat het positieve geluid van de ANI negatief geworden is. Hun eisen om bij ons toe te treden zijn van dien aard, dat wij er niet op in kunnen gaan.

Wat verder ter tafel komt:

Ir. Pettinga heeft een gesprek gehad met de heer Veenstra, hoofd van de Inspectie v.h. Landbouwonderwijs, over het aantal uren, dat gegeven mag worden door onderwijskrachten. De regel is 29 uur les geven plus 5 à 6 uur extra in de avond of op zaterdag. Omdat deze uren meestal in schoolverband worden gegeven en omdat de extra verdiensten van het geven van cursussen bijteelt grotendeels worden afgedragen aan de belastingen, is er weinig animo om deze cursussen te geven.

Voorz. stelt voor mensen met middelbare school, diploma beginners- en gevorderdencursus bijteelt, een extra applicatie cursus te geven en ze daarna bevoegdheid te verlenen om les te geven.

Ir. Pettinga heeft hier slechte ervaringen mee.

De heer Geskes stelt voor personen met onderwijsbevoegdheid, beginners- en gevorderdencursus Bijteelt ook les te laten geven.

De heer Muntjewerf vindt, dat dit probleem thuis hoort bij Commissie Onderwijs. De heer Geskes stelt voor een cursus honingkeurmeesters te organiseren voor bijteeltleraren, in Wageningen. Zij kunnen het geleerde weer doorgeven aan anderen.

Propaganda wordt voorlopig nog te duur geacht. De H.B. leden kunnen echter ieder in eigen gebied hier heel wat aan doen.

Voorts besluit de vergadering de door de voorz. opgestelde richtlijnen voor HB-leden niet te publiceren.

Koninginneteeltstation: Voorz. is blij dat er een reglement is van het station, zodat een ieder inzicht heeft van het doel en de taakstelling van het bevruchtungsstation.

Rondvraag:

De heer Fluyt deelt mede dat afd. Noord-Zuid Beveland in 1979 graag de Nationale Imkersdag zal organiseren; deze afdeling bestaat dan tevens 75 jaar. Mevr. Rive zegt dat afd. Enschede ditzelfde plan heeft voor 1979. Omdat in Enschede de Nationale Imkersdag al tweemaal heeft plaatsgevonden en in Zeeland nog nooit, lijkt het de vergadering beter Noord-Zuid Beveland voor te laten gaan. Een beslissing hierover zal op de volgende H.B. vergadering genomen worden. De volgende H.B. vergadering zal plaatsvinden op donderdag 15 juni a.s. om 9.00 uur. Het H.B. besluit om 1 maal per jaar de vergadering op een doorde-weekse dag te houden en verder op zaterdag. Tenslotte sluit de voorz. de vergadering met een woord van dank aan de aanwezigen.

BESLUITENLIJST:

1. Voor de e.k. H.B. vergadering zal er een prae-advies opgesteld worden betr. de pensioenregeling.
2. H.B. leden zullen de conceptstatuten bekijken en hierover schriftelijk hun mening geven voor de a.s. alg. vergadering.
3. Aan de alg. verg. zal toestemming gevraagd worden het Groentje voortaan uit te breiden tot 24 pagina's; zelfs als dit contributieverhoging met zich mee zou brengen.
4. De boekhouding zal buiten de deur geschieden. Het kantoor v.d. Velde uit Ede zal hiervoor in de arm genomen worden.

Wetmatigheden in de Bijenteelt (I)

Er zijn in het ons — ondanks alles — toch zo dierbare vaderland nog steeds grote tegenstellingen tussen de Carnica-imkers (lees: voorstanders van zuiver ras) en de imkers die met de z.g. boerenbijen (lees ongecontroleerde hybriden) imkeren. Vooral de wat ouderen onder ons herinneren zich wat er gebeurde toen omstreeks de dertiger jaren Italiaanse bijen werden ingevoerd en Henri Meyer zijn Amerikaanse goudbijen importeerde met veel tam-tam in de Telegraaf, want nu had het neusje van de zalm zijn intrede gedaan. De nateelt van deze bijen was zo agressief dat het klachten regende en dat heeft zeker mede bijgedragen tot de gedachteassociatie van „bijen-pijnlijke steken” waar wij nu nog tegen vechten.

Los van de voor- en nadelen van verschillende rassen en methoden komen bij het telen in een bepaalde richting zoveel dingen kijken dat alleen iemand die zich daarin heeft gespecialiseerd en daaraan jaren van studie heeft gewijd, daarover een zinnig woord kan zeggen. Zo iemand is ongetwijfeld Dr. K. Weiss van het Beierse Instituut voor Bijenteelt in Erlangen. Hij hield op 25 september 1977 in Brunnen aan het Vierwoudstedenmeer (Zw.) over dit onderwerp een voordracht op de A.V. van onze Duits-Zwitserse zusterorganisatie die in zijn geheel werd opgenomen in de Zwitserse „Blaue” van febr. '78. Daarin staan — en voor koninginnetelers en voor imkers die op eigen stand observaties doen en proeven nemen — zulke belangrijke en behartenswaardige wenken dat wij, niet zonder dankbaarheid voor de gelegenheid die wij hebben om op deze wijze ook van de kennis van Dr. Weiss te profiteren, deze voordracht in zijn geheel voor u hebben vertaald.

Na de gebruikelijke inleiding ging Dr. Weiss als volgt verder:

Telen is denken!

Het is juist als men zegt: „De beste theoretische ondergrond is van weinig waarde zonder praktijk”, maar het is even waar dat de praktijk weinig oplevert zonder voorafgaand theoretisch overleg. Zonder dat ik bij mezelf heb overlegd met welk ras ik wil werken en welk doel ik me stel kan ik geen teelt opzetten. Ik

moet mij eerst op de methodiek bezinnen. Daarbij moet ik de consequenties van de verschillende methoden goed overdenken. Met een emotionele instelling kom je niets verder! Het is niet zo simpel als velen denken: Aan de ene kant zuiver ras — aan de andere kant hybriden! Je kiest tussen een van beiden en de zaak is oké! Telen is veel gecompliceerder. Men moet daarover nadenken en wel voortdurend. De teelt berust op enkele basisprincipes die steeds van kracht blijven en die men moet opvolgen om resultaat te bereiken.

I. Men kan uit een bij geen eigenschappen halen als die er niet inzitten

Deze stelling zegt niet meer en niet minder dan dat de mogelijkheid tot selectie en het naar voren halen van bepaalde eigenschappen grenzen heeft die in het erfgoed van het bijenmateriaal verankerd zijn. Derhalve is de keus van het materiaal waarvan men voor de teelt uitgaat bijzonder belangrijk. Op een bijenstand hebben we b.v. een aantal volken. Deze zijn min of meer aan elkaar verwant. Op een andere stand hebben we andere volken. Welke zijn beter? Waar vind ik de bijen met de beste eigenschappen? Zijn deze er in feite wel?

In het algemeen bestaat er geen „beste bij”. Voor mij persoonlijk echter — voor de bijzondere verhoudingen op mijn bijenstand — moet ik toch aannemen dat er een beste bij is. Wat moet ik doen om deze te vinden? Opgaven van andere imkers over de opbrengsten van hun volken hebben weinig nut. Iedere imker werkt onder andere omstandigheden — ander klimaat, andere drachten — andere bedrijfsmethoden. Uitspraken over zachtaardigheid geven nog wel wat houvast, maar die over de zwermerij zijn alweer veel minder betrouwbaar. Ook hierbij is men geheel afhankelijk van invloeden van buiten — b.v. van de hoogte waarop wordt geïmked, de drachtverhoudingen en wederom in grote mate van imkertechnische gebruiken.

Het opsporen van de „beste bij” voor mijn stand schijnt dus een kwestie van puur geluk te zijn! Het zou een zaak van geluk zijn als niet de mogelijkheid bestond vergelijkende proeven op het gebied van de prestatie te nemen.

Twee verschillende methoden kunnen daarvoor worden gebruikt. De ene steunt op het vergelijken van afzonderlijke volken van een bepaalde stam opgesteld op zoveel mogelijk verschillende standplaatsen, waarbij men door vergelijken van de prestaties van de afzonderlijke volken een rangorde van de verschillende stammen probeert samen te stellen. De andere — eenvoudiger — methode is het vergelijken van grote groepen proefvolken van verschillende afstamming zoveel mogelijk binnen hetzelfde areaal. Deze laatste methode wordt als regel toegepast op de proefstations, die door de verenigingen of de staat zijn opgezet. In Beieren hebben we drie van dergelijke inrichtingen. We noemen ze proefboerderijen. Ze liggen alle in verschillende drachtgebieden en klimaatzones. Eén ligt in het milde Maindal bij Kitzingen van waaruit vroege drachten op fruit en paardbloem, eventueel ook koolzaad makkelijk te bereiken zijn. De tweede staat in het meer gure Beierse Woud bij Passau en de derde aan de rand van de Alpen in de buurt van Oberammergau.

Het spreekt vanzelf dat alleen bijenstammen van dezelfde proefboerderij met elkaar vergeleken kunnen worden. Men moet de vergelijking doen met inachtneming van de op het proefstation aanwezige dracht- en weersomstandigheden. Wie interesse heeft voor één van de daar onderzochte bijenstammen dient de daar aanwezige dracht- en weersomstandigheden te vergelijken met die op zijn eigen stand. In alle gevallen is het noodzakelijk de prestaties van de volken met elkaar te vergelijken als men bij de teelt vorderingen wil maken. Zonder vergelijkende proeven geen succes!

Op onze proefboerderijen gaat het erom zo veel mogelijk volken van verschillende afstamming met elkaar te vergelijken. Dat heeft natuurlijk zijn grenzen. In de loop der jaren is gebleken dat het werken met 10 volken per groep bijzonder praktisch is. Wij stelden dus op de proefboerderijen een tweede grondregel vast, die luidt: De produktiviteit van bijen kan niet worden afgeleid uit de prestaties van één enkel volk, maar uit de prestatie van de stam.

(wordt vervolgd)

Als neerlands imkers vergaderen

Als jong bestuurslid van een afdeling genoot ik de eer, begeleid door enkele imkerouderlingen, de Algemene Vergadering te mogen bijwonen.

Hier hoorde, zag en ontdekte ik . . .

- dat er 'n charmante blom (ons aller Koningin) aan de hoofdtafel was gezeten;
- dat een zwijgzame redacteur zich „groen” zat te schrijven;
- dat de nieuwe voorzitter het geheel nogal klinisch aanpakte, beregoed of nog beter BIJENgoed;
- dat onze Rijksbijenteeltconsulent veel gesproken doch weinig gezegd heeft;
- dat de problemen die gemaakt werden rond de mijtziekte ver voor liggen op de mijtziekte zelf;
- dat ik daarom die meneer uit Limburg erg kon waarderen;
- dat voor het bijenteeltonderwijs vermoedelijk een studentestop zal worden ingesteld;
- dat ik dank zij de naamborden op de hoofdtafel mijn „eigen” groepsvertegenwoordiger wist te ontdekken;
- dat vertegenwoordigers van bepaalde afdelingen soms erg veel noten op hun zang (lijstje) hebben; waar ligt Buiksloot eigenlijk?;
- dat 'n vertegenwoordiger uit het „midden-oosten” vragen stelde, waarop de aangepre-

zen activiteitengids reeds 'n antwoord wist; (je moet er dan natuurlijk wel inkijken);

- dat 'n andere vertegenwoordiger een lange brief voorlas waarvan de inhoud mij geheel ontging;
- dat grote afdelingen blijkbaar minder problemen hebben dan kleine, komt dat door zelfwerkzaamheid van de groten of hebben zij (meer) contact met hun groepsvertegenwoordiger;
- dat een concurrent van onze afdeling Handel de parkeerplaats van onze Algemene Vergadering ge/mis/bruikte voor zijn handel;
- dat ik in de middagpauze Ons Bijenhuis bezocht, er werden goede zaken gedaan;
- dat ik me in dit bijenhuis thuis voelde als een bij in 'n goede spaarkast;
- dat ik na afloop van de vergadering de mooiste bijenfilm (tot nu toe) in m'n leven zag;
- dat ik vurig hoop volgend jaar de **allermooiste** bijenfilm van m'n leven te zien ('t moet toch kunnen?);
- dat ik aan het einde van deze boeiende dag voldaan huiswaarts ging en 's avonds onder het genot van 'n glaasje mede, gekocht in Ons Bijenhuis, een en ander de revue heb laten passeren en zodoende kwam tot bovenstaande ontboezemingen.

”KODAP” 3-4-'78.

ONZE IMKERSAGENDA

22 april	Bijenmarkt Dordrecht, Beven- Wijkse Plein, aanvang 9 uur.
29 april	Bijenmarkt Deurne
1 mei (nat. feestdag)	Bijenmarkt Groenlo (Hotel Meyer, Ruurloseweg 1, aan- vang 8 uur).
27 mei	Bijenmarkt Purmerend
3 juni	Milieu Bijenmarkt Leiden Evenals vorig jaar organiseert afd. Leiden e.o. weer een mi- lieubijenmarkt in en rond de Sterrenwacht. Tijdens de bijenmarkt is er een manifestatie van diverse oude beroepen o.a. kanklos- sen, wol spinnen e.a. Deze markt, vorig jaar voor de eerste maal gehouden, bleek een groot succes. Ook dit jaar hoopt afd. Leiden weer op een ruime belangstelling van imkerszijde.
3 juni	Bijenmarkt Drachten
10 juni	Bijenmarkt Haren/Paterswolde
24 juni	Bijenmarkt IJsselstein
2 juli	Bijenmarkt Goes, afd. Noord- en Zuid Beveland
5 juli	Bijenmarkt Steenwijk, con- tactadres, dhr. Jansen, Olde- marktseweg 153, Steenwijker- wold
18 juli	Bijenmarkt Veenendaal
26 augustus	Nationale Imkersdag georga- niseerd door afd. Boskoop
2 september	Bijen- en Honingmarkt, Laurensplaats, Rotterdam
9 september	Bijenmarkt Bussum, tevens viering van het 60-jarig be- staan der afdeling
16 september	Honing- en Bijenmarkt Ugche- len
23 september	Honing- en Bijenmarkt Eer- beek
11 november	Stichtse Honingkeuring

REIST U MET UW BIJEN?

**Dan uw naam en adres
in onuitwisbaar schrift op elke kast.
Dat is voorschrift
en helpt diefstal voorkomen.**

NATIONALE IMKERSDAG

1978

Vorige maand hebt u kunnen lezen, dat de voor-
bereidingen voor deze dag zijn gestart. U hebt
zich een maand lang kunnen afvragen, waar u
op 26 augustus verwacht wordt. We zullen u
niet langer in het onzekere laten. De nationale
imkersdag zal worden gehouden in BOSKOOP.

Velen van u hebben wel een idee, waar Bos-
koop ligt. Het bevindt zich in het groene hart
van Holland. Uit deze plaats komen oorspron-
kelijk de vruchtbomen, waar u met uw bijen-
volken naar toe trekt in het vroege voorjaar.

U begrijpt al welke boom bedoeld wordt. Hij
maakt deel uit van menige boomgaard. 20%
van de oppervlakte, die beplant is met appels,
bestaat uit bomen met de alom bekende naam
Belle de Boskoop, oftewel Schone van Bos-
koop, ook wel goudrenet geheten. Voor een
goede vruchtzetting van de bloemen is kruis-
bestuiving, waar onze bijen voor zorgen, abso-
luut noodzakelijk, omdat de Schone van Bos-
koop bijna geen vruchten geeft na zelfbestui-
ving.

Momenteel wordt deze vruchtboom niet meer
gekweekt in onze plaats, omdat de teelt van
vruchtbomen sinds 1900 overgegaan is in de
teelt van sierheesters, sierconiferen en niet te
vergeten de teelt van heideplanten, waarmee u
op de imkersdag zeker zult kennismaken.

Er zullen verschillende activiteiten op deze dag
plaats vinden, waaraan u ongetwijfeld wilt deel-
nemen. U hoort daarover volgende maand meer.

Wanneer er onder u nog imkers zijn, die op
deze dag iets bijzonders hebben te laten zien,
dan zijn ze van harte welkom in Boskoop, op
zaterdag 26 augustus.

Wij zorgen er dan voor, dat u een plaatsje krijgt
waar u eventuele nieuwigheden op het gebied
van de imkerij den volke kan tonen. Opgave
hiervoor bij W. W. Grootendorst, tel. 01727-
2359.

De lezer schrijft

Vanzelfsprekend, maar toch . . . (2)

Planten en bijen zijn zodanig op elkaar afgestemd dat maar al te vaak geen van beiden tot ontwikkeling kan komen zonder de partner.

Door de eeuwen heen hebben ze zich in hun levensritme aangepast aan de heersende klimaatomstandigheden. In de poolgebieden bv. vinden we hoofdzakelijk een vegetatie van algen, korstmossen en mossen, waarbij de geringe verticale ontwikkeling de beste garantie biedt op overlevingskansen in de ongenaakbare weersomstandigheden. Toch komt er in de Arctis nog een bloem voortbrengende plant voor, waarbij een (aangepaste) hommelssoort voor de bestuiving zorg draagt.

Op meer gematigde breedte komen gedurende een langere periode van het jaar bloeiende planten voor en opnieuw zien we op welk een boeiende wijze insecten zich hebben aangepast om de perioden waarin geen voedsel is te verkrijgen te overleven.

Een hommelskolonie bijvoorbeeld verzamelt in de zomer slechts voedsel voor direct gebruik en om enkele dagen met slecht weer te overbruggen. Door het gering aantal individuen per kolonie is het onmogelijk om een ruime wintervoorraad aan te leggen. Het haalgedrag is hierbij aangepast. Er wordt geen onderlinge informatie verstrekt over beschikbaar voedsel en tevens beperkt een hommel zich niet tot het bevliegen van één en dezelfde nektarbron tegelijk. In het najaar sterft de kolonie uit; slechts de jonge bevruchte koninginnen zoeken elk apart een beschut plekje op om te overwinteren.

Alléén zal elke hommelskoningin een nieuwe kolonie stichten, **alléén** zal ze in het vroege voorjaar enkele cellen konstrueren en het eerste broed groot brengen met behulp van eigen lichaamswarmte en voedsel door haar zelf verzameld. Hoe anders gaat het bij de honingbij.

Hier zien we de kolonie bestaande uit enige duizenden werkstervelingen en een koningin, die de boven genoemde werkzaamheden van de hommelskoningin is verleerd, overwinteren. Alleen de

mannetjes zijn bij de voorbereiding op de winterzit uit de kolonie verdreven. De overwintering kan slagen omdat de bijen o.a. het voedsel verzamelen tot in hoge mate hebben geperfectioneerd (kommunikatie omtrent voedsel vindplaats d.m.v. bijendans, het tijdstip leren kennen waarop nektar beschikbaar is enz.), waardoor in de zomermaanden voldoende voedsel kan worden vergaard om de winterperiode met succes te doorstaan.

Onderzoek 1) bracht aan het licht dat vooral hommels zich zeer goed hebben aangepast bij de noodzaak om vroeg in het jaar, bij vaak optredend vijandig weer, 'n broednest te stichten.

Als de temperatuur nog te laag is om bijenvlucht mogelijk te maken zien we de hommelskoninginnen reeds druk bezig met voedsel verzamelen, ondanks het feit dat hommels gelijk de honingbij volstrekt niet warmbloedig zijn. Volgens Karl von Frisch 3) nemen bijen/hommels een tussenpositie in tussen de warmbloedige- en koudbloedige organismen.

Als bijen/hommels vliegen wordt door het stofwisselingsproces een grote hoeveelheid energie vrij gemaakt uit de suikers en andere bestanddelen die in de bloedstroom voorkomen.

Deze energie wordt aangewend om de vliegmotor „de spieren” goed te laten functioneren in bepaalde mate wordt ook de temperatuur van het lichaam hierdoor verhoogd. Hommels zijn echter in staat gebleken om een groot deel van deze energie via de spieren weer aan te wenden als warmtebron. De spieren fungeren nu als een centrale verwarming voor het borststuk waardoor hommels eerder dan de honingbij in staat zijn op zoek te gaan naar voedsel. Foeragerende hommels zijn waargenomen bij een buitenlucht temperatuur van slechts twee graden boven nul. Bij meting bleek de temperatuur van het borststuk 36.7 graden te bedragen. In mindere mate kan ook de honingbij invloed uitoefenen op zijn omgevingstemperatuur. Zo bedraagt deze in het broednest konstant 35-36 graden, terwijl buiten de tros de temperatuurfluctuaties van de buitenlucht duidelijk merkbaar zijn. Het is zelfs waargenomen dat veld-

bijen in de woning, bij het volgen en opnemen van informatie van een danser, als voorbereiding op de komende tocht naar het nektar/stuifmeel gevende gewas in staat waren hun lichaamstemperatuur op te voeren. Deze „warming-up” blijkt nodig te zijn om de vliegmotor op de juiste temperatuur te brengen 3).

Gedurende de vlucht naar het drachtgebied daalt de temperatuur van het bijenlichaam langzaam. Is deze daling op dagen met lage temperaturen zo groot dat het goed functioneren van de vliegspieren in gevaar komt, dan zorgt het inwendige kacheltje door verbranding van voedsel voor ekstra warmteafgifte **tijdens het verblijf op de bloem** (ook de temperatuur van de bloem is hoger dan die van de omringende lucht). Daardoor wordt de lichaamstemperatuur van onze bij weer hoger en nu vliegt ze naar een volgende bloem, neemt weer voedsel op, verwarmt zich enz. 2).

De lichaamstemperatuur van een werkbij varieert over het algemeen tussen de 25 en 37 graden. Als we bedenken dat bijenvlucht reeds op gang komt bij een buitenluchttemp. van 8 à 10 graden dan blijkt hieruit dat vooral een lage temp. de effectieve vliegafstand van een haalbij beperkt. Hoe lager nl. de buitenluchttemperatuur, des te meer voedsel moet worden verbruikt om het inwendige kacheltje te stoken.

Bij grote afstand zal bijna al het voedsel in warmte worden omgezet en is geen bijdrage te verwachten voor de provisiekamer van het volk.

Vandaar dat we vooral in het voorjaar de volken zo dicht mogelijk bij de drachtbron moeten plaatsen.

Het is vanzelfsprekend, maar toch . . .

Wordt vervolgd

J. A. Zoet,
Nieuw Vennep

- 1) Bee World 1975/1
- 2) American Bee Journal 12/76 H. Esch
- 3) Dance language/orientation of bees, Karl von Frisch.

Nogmaals de wichelroede en de imkerij

Het artikel over de wichelroede en de imkerij in uw blad „de Bijenteelt” van februari j.l. hebben wij met grote belangstelling gelezen. Alleen het feit dat de betrokken wichelroede-loper zich „Barendse” noemt, vinden wij enigszins merkwaardig, alsof hij zich schaamt een natuurlijke gave te bezitten.

Gaarne willen wij, als collega-wichelroedeloper, op het artikel ingaan. Wij hebben dezelfde ervaring als de heer „Barendse” dat de bijen en hommels, evenals wespen en mieren, zich in de vrije natuur het best thuis voelen boven kruisingen van energie-banen, (onderaardse watergangen). De wichelroede op zichzelf is slechts een instrument om de krachtlijnen aan te tonen, het is de mens zelf die de energiebanen voelt. Inmiddels zijn de krachtlijnen met moderne elektronische apparatuur, die hier speciaal voor ontwikkeld is, ook aantoonbaar.

Dat „Barendse” het aardstralenkastje naar het rijk der fabelen verwijst, verheugt ons ook zeer. Dit is inderdaad oplichterij.

Ook delen wij de ervaring dat de krachtlijnen zowel onder- als bovengronds lopen, soms zelfs hoe hoger des te sterker.

Tenslotte een raadgeving voor diegenen, die denken niet in staat te zijn met de wichelroede te werken.

Op de krachtlijnen en kruisingen daarvan groeien bepaalde planten, zodat men kan zien waar de goede plek is om een korf te plaatsen. O.a. zijn die planten: brandnetel, braam, bosbes, distel, varen, moerasspiraea, (wilde) aardbei, bereklauw, kamille, wilde kamperfoelie en nog vele andere.

Mocht u eventueel meer informatie willen, zijn we altijd bereid u die te verschaffen.

Henk de Brouwer
Han Schoof
Hanny Schoof - Peters

H. de Brouwer, Bijmanstraat 39, Deest (Gld.)
H. Schoof, P. v. d. Marckstraat 17, Weurt (Nijmegen).

Twee koninginnen in één volk

In het Groentje van 7-8 '77 schreef de heer Zoet over het afzetten van darre-eitjes in de honingkamer boven het moerrooster. Hij haalde daarbij een analoog geval aan, maar gaf geen antwoord op de vraag die C.A.S. in het Groentje van 11-'76 had gesteld naar aanleiding van het aantreffen van een uitgebouwde dop met levende pop, ook boven het moerrooster.

Misschien kan een ervaring, die ik voorjaar 1977 opdeed, een verklaring geven. Ter inleiding eerst het volgende:

De methode die ik voor het maken van een kunstzwerm volg, is een afleiding van de z.g.

„famethaan” methode. Bij deze methode vervalt het lastige zoeken van de koningin, zoals bij de Aalstermethode. De volken staan op twee broedkamers met daarop, gescheiden door een moerrooster, een honingkamer. Een kunstzwerm maak ik als volgt: Alle bijen van de beide broedkamers worden in de onderste broedkamer gebracht. Dat gaat heel eenvoudig door nadat de honingkamer met moerrooster is afgenomen, de bijen van de ramen van de bovenste broedkamer af te stoten in de onderste broedkamer. De ramen worden bij die handeling meteen op doppen gecontroleerd. Alle gevonden doppen worden verwijderd. Het gehele volk, inclusief de koningin, zit dan in de onderste broedkamer. Op deze broedkamer wordt nu het moerrooster gelegd en daarop de bovenste broedkamer, met de afgeschudde ramen, en de honingkamer geplaatst. De bijen verdelen zich nu weer over de beide broedkamers, maar de koningin blijft in de onderste broedkamer omdat direct daarop het rooster ligt.

Na ongeveer 20 minuten worden de volgende handelingen verricht: De bovenste broedkamer met honingkamer wordt afgenomen en opzij gezet. Het moerrooster wordt verwijderd en de onderste broedkamer wordt van de bodem verwijderd. De bovenste broedkamer met daarop de honingkamer wordt nu op de bodem geplaatst. Op de honingkamer wordt een Snelgrovebord gelegd en daarop komt de onderste broedkamer met de koningin. Van deze broedkamer worden de ramen op doppen en voer gecontroleerd. Alle gevonden doppen worden verwijderd. Op deze broedkamer komt de dekplank en de kunstzwerm is gemaakt. De vliegbeijen uit de nu bovenstaande broedkamer vliegen af naar de onderstaande broedkamer, waarin doppen worden aangezet. Op de 13de dag, zo nodig eerder als ik het tuten en kwaken hoor, worden in de onderstaande broedkamer doppen gebroken, nadat ik me ervan heb overtuigd dat een jonge koningin is uitgelopen.

Toen ik vorig jaar op deze wijze kunstzwermen maakte, trof ik in één van mijn volken in de honingkamer boven het moerrooster larven in darrecellen aan. Toen de tijd van doppen breken daar was, ik nog niet het tuten en kwaken had gehoord, maar het was de dertiende dag, trof ik in de onderstaande broedkamer van dat volk geen doppen, maar wel eieren aan. Ik vond de koningin en bracht haar over in een zesramer met een aantal ramen met bijen. Bij inspectie van de bovenstaande broedkamer, die op het Snelgrovebord stond, trof ik tot mijn grote verbazing ook daarin eitjes aan. De verklaring van de aanwezigheid van darrebroed in de honingkamer boven het rooster is m.i. als volgt: Voordat de kunstzwerm op de beschre-

ven wijze werd gemaakt moet ook in de honingkamer een koningin hebben gezeten. Wellicht heeft een stille moerwisseling plaats gevonden en is één van de beide aanwezige koninginnen door het moerrooster in de honingkamer gelopen. Deze koningin kwam na het maken van de zwerm in de broedkamer terecht die bij het maken van de kunstzwerm moerloos werd. Ik hoop dat ik met deze opgedane ervaring aan C.A.S. de gevraagde verklaring heb gegeven.

A. Neve, Leiden

Oogst en Dracht

Vrijdag 24 februari was het dan zo ver.

Na een winterzit van ruim twee maanden rolden de bijen naar buiten en was de reinigingsvlucht een feit.

Ook het eerste stuifmeel werd verzameld van sneeuwkllokjes, botanische krokus en de in tuinen veel voorkomende erica. Ik sprak een bijenhouder die de verleiding niet had kunnen weerstaan om van een volk, dat op een zonnige plaats in de luwte stond, enige raten te lichten. Er was zowel open als gesloten broed aanwezig hetgeen betekent, dat de koningin tijdens de vorstperiode deze cellen heeft belegd.

Gelijk verwondert het bijenleven je weer en blijf je steken bij de vraag welke omstandigheid(heden) de koningin aanzet(ten) de eerste cellen te beleggen. Heeft zij daaraan voorafgaand extra voedsel van de bijen ontvangen, zodat die uiteindelijk bepalen wanneer een aanvang wordt gemaakt met een nieuw broednest?

Maar dan dringt de vraag zich op waarom, dus door welke stimulans, de bijen extra voedsel hebben verstrekt op een tijdstip dat de gemiddelde buitenluchttemperatuur onder de nul graden was gelegen. Er komen ongetwijfeld nog voldoende dagen om over deze en andere zaken van het bijenleven rustig te mijmeren in de bijenstal.

Hoewel het voorjaar nog zeer pril is (het meteorologisch voorjaar begint 1 maart) en er nog veel gure buien kunnen komen is de eerste goede „vliegweek” benut, waarbij in de afgelopen dagen ook de gele en paarse tuinkrokus zich in snel tempo bij de stuifmeelleveranciers hebben gevoegd.

J. A. Zoet

AFDELINGSNIEUWS

Gezien de gestadige groei, zowel in aantal als omvang, van de afdelingsberichten, ziet de redactie zich genoodzaakt zich het recht voor te behouden deze zo nodig in te korten.

AFDELING AMBY - BERG TERBLIJT e.o.

Per 1 april 1978 heeft de afdeling Amby - Berg en Terblijt e.o. een eigen depot voor imkersmateriaal. Het grote vertrouwen van het bestuur in de toekomst van de afdeling is hiermee wel bewezen.

Het besluit in onze afdeling een bescheiden voorraad van de meest gangbare imkersbenodigdheden aan te leggen is een service aan **alle** imkers in Zuid-Limburg. Onze hobby „het houden van bijen” heeft ons samengebracht in een vereniging, waarvan de hoofdzetel een eind bij ons vandaan ligt. Als voorzitter van bovengenoemde afdeling ben ik van mening, dat dit initiatief „Wageningen” en „Zuid-Limburg” dichter bij elkaar zal brengen.

Het depot Amby - Berg en Terblijt e.o. moet en zal een succes worden. Dit kunnen wij als jonge afdeling natuurlijk niet alleen. Daar alle begin moeilijk is, verwachten wij daadwerkelijke steun van onze zusterafdelingen in Heerlen en Schinnen. In het Limburgse land zijn voldoende imkers aanwezig, die de benodigde materialen via ons depot kunnen betrekken. Het is m.i. echter niet juist al te veel te rekenen op de imkers, die geen lid zijn van onze vereniging. Vele van deze imkers laten zich nog wel eens verleiden materiaal te kopen, dat bij de aanschaf misschien goedkoop lijkt, doch later blijkt, dat men beter op kwaliteit dan op aanschaffingsprijs kan letten. Van de leden van onze vereniging mogen wij echter wel verwachten dat zij hun imkersartikelen via dit depot betrekken. Het gezegde: „Gaaf het de Landelijke Vereniging goed, dan gaat het ook ons goed”, zal beseft wel een kern van waarheid bevatten. Vandaar nogmaals mijn verzoek geef ons de nodige steun in deze zo belangrijke opbouw-periode. Laat aan één ieder merken, dat er in Zuid-Limburg geen drie aparte afdelingen zijn, maar dat we met drie afdelingen een hecht district vormen.

„LAAT ONS NIET IN DE KOU STAAN”!

Als zaakvoerder van het depot Amby - Berg en Terblijt e.o. wil ik u, Limburgse lezer, vragen; „Neem dit artikelje niet alleen voor kennisgeving aan, maar laat uw positieve reacties blijken door middel van een bestelling”. Om de negatieve reacties behoeft ik niet te vragen, die krijg ik toch wel, al dan niet terecht.

Voor het seizoen 1978 hebben wij ons de volgende werkwijze voorgesteld:

1. Het bestellen van goederen:
 - a. van maandag t.e.m. vrijdag;
 - b. schriftelijk aan R. Th. Koek, Postbus 5528, 6202 XA Maastricht;
 - c. per telefoon: 043 - 623578.

2. Het afhalen van de goederen:
 - a. alleen tegen contante betaling;
 - b. 's zaterdags van 9-12 uur;
 - c. als bijdrage in de vrachtkosten, zolang noodzakelijk, een opslag van 5%.
3. Het afhaal-adres is: Kleinstraat 8, Berg en Terblijt.
4. Bel of schrijf ons in de loop van de week en 's zaterdags staat uw bestelling netjes voor u klaar.

Voor suggesties ter verbetering van bovengenoemde werkwijze staan wij altijd open.

R. Th. Koek, voorzitter

AFDELING BUNNIK-HOUTEN

De goed bezochte jaarvergadering werd gehouden op 25 februari j.l. Bas Sprengers uit Bilthoven sprak deze middag over IMKEREN in Canada. De bestuursleden E. C. v. Rijn en frater Schaapveld waren afgetredend. Eerstgenoemde werd herkozen en frater Schaapveld die niet herkiesbaar was, werd opgevolgd door de heer H. v. d. Grind die het penningmeesterschap op zich zal nemen. Besloten werd verder ten behoeve van het bijenteeltonderwijs 6 nieuwe dubbelwandige Simplexkasten aan te schaffen. De zwermen zullen door de leden beschikbaar worden gesteld. Op 23 maart was men weer bijeen en werd de agenda van de alg. vergadering besproken. Tevens werd besloten een rondzendmap samen te stellen met buitenlandse tijdschriften. 12 leden gaven zich hiervoor op. Rudi van Houten vertelde over de werkzaamheden der Nosemawerkgroep waarna 16 leden zich opgaven om hieraan dit jaar ook hun medewerking te geven. Inmiddels draaien er een cursus bijenteelt voor gevorderden en 2 beginnerscursussen met 4 praktijkgroepen. Verder is de 12e vlecht cursus in onze afdeling van start gegaan. Ook konden weer 6 nieuwe leden worden ingeschreven. Op 28 april te 19.00 uur is er een avondexcursie naar de bijenstand van H. v. Dam aan de Trechtweg in Cothen. Van 4 t.e.m. 7 mei wordt weer een Heidewerkweek op de Veluwe gehouden. De koningineteeltwerkgroep is van start gegaan met 20 leden.

C. P.

AFDELING UGCHELEN

Op 17 maart 1978 kwam afdeling Ugchelen weer bijeen in hotel Prinsen aldaar. De hoofdmoot van deze avond bestond uit een film opgenomen door de echtgenote van onze voorz. op video recorder, erg goed gemaakt en voortreffelijk om naar te kijken. Wat men te zien kreeg waren mieren in verschillende hoedanigheden, vlinders in alle soorten, reptielen en zelfs bijen waren er ook bij, wat natuurlijk de hoofdzaak was voor ons. Nogmaals mevr. v. Campen erg mooi en bedankt voor de moeite. Verder kwamen aan de orde de alg. verg. en de groepsverg. van de Groep Veluwe. Men was blij dat de Ver. uit de rode cijfers was en men bleek hoge waardering te hebben voor de mensen die dagelijks of bijna dagelijks met de

zaak bezig zijn. Besloten werd zoveel mogelijk collectief te reizen naar koolzaad en distel. Een der leden stelde voor oudere leden die 's-avonds niet meer naar buiten kunnen voor de bijeenkomsten op te halen, waartoe het bestuur besloot. Ook het bezoek aan de drachtvelden en het vertrek daarvan werd besproken. Men kon zich goed indenken dat diverse instanties de imkers liever zien gaan dan komen. Afd. Ugchelen zal proberen zoveel mogelijk aan de wensen van de beheerders van de heidevelden te voldoen.

Secr.

AFD. DRACHTEN

Tijdens de vergadering van 9 februari j.l. is de organisatie van de bijenmarkt in Drachten uitvoerig besproken. Deze markt zal in samenwerking met de Middenstandsvereniging tijdens de 1-2-3-feesten gehouden worden op 3 juni a.s. Naast de honinghandel en de handel in bijenvolken etc. zal veel aandacht besteed worden aan de educatieve zijde van het bijenhouden. Voor de imker die de meeste bijenvolken aanvoert wordt een prijs ter beschikking gesteld en onder de bezoekers zal honing worden verloofd. Verder is o.a. besloten een film te gaan maken over het bijenhouden in onze vereniging.

A. Klaver, secr.

AFDELING ARNHEM BESTAAT 70 JAAR

De bijenteeltvereniging afdeling Arnhem viert dit jaar het zeventig jarig bestaan. En wel onder een goed gesternte. De afdeling is namelijk in de afgelopen 5 jaar 30% van de oude leden kwijt geraakt, die niet meer actief waren. Deze zijn echter allen vervangen door nieuwe actieve leden. De vereniging heeft thans 51 leden en 1 jeugdlid en de verwachting is dat de groei van de vereniging doorzet. De afdeling ontplooit vele activiteiten. Er is thans een beginnerscursus onder leiding van de bijenteeltleraar A. Kraai uit Opheusden. Er is een korfvechtscursus georganiseerd. Vele lezingen werden voor de vereniging door diverse sprekers gehouden. In de magere suikerjaren is steeds voorzien in de suiker op een bijzonder voordelige wijze. Voorts wordt er bijzonder veel aandacht besteed aan de voorlichting en opvang van de nieuwe leden.

Ook zijn er veel contacten met andere verenigingen, de gemeente en met het centrum voor biologie-onderwijs te Arnhem. De gemeente Arnhem besteedt bijzonder veel aandacht aan de aanplant van honing- en stuifmeelgevend gewassen, voorts kunnen wij door het centrum van Biologie-onderwijs steeds gebruik maken van de zalen voor cursussen en lezingen. Ook zijn er goede contacten met pers. Regelmatig staan er artikelen al dan niet verlicht met foto's in de kranten. Voorts hebben wij een afdelingsdepot dat reeds vele jaren bijzonder vakkundig beheerd wordt door de heer Z. van der Stelt, die ook de lay-out van het verenigingsblad verzorgt.

Ook hebben wij een zeer goed contact met Het Nederlands Openluchtmuseum. Iedere imker moet daar toch minstens eenmaal komen. Er is een prachtige kruidentuin en een machtig interessante permanente tentoonstelling van oude bijenteelt-artikelen. Onze voorzitter: de heer J. van der Ende is altijd bereid hierover nadere inlichtingen te verschaffen. Deze voorzitter zijn wij veel dank verschuldigd, altijd is hij bezig imkers daadwerkelijk te steunen en te helpen,

zonder op de voorgrond te treden. Ook is hij altijd actief bezig met propaganda maken voor de bijenteelt.

Binnenkort wordt het 70-jarig bestaan op bescheiden wijze gevierd. Dit onder dankzegging aan allen, die aan de instandhouding en uitbreiding hebben bijgedragen. Wellicht staan er bij deze activiteiten suggesties voor andere verenigingen. Wij hopen een bijenfilm op 8 mm te gaan vervaardigen en een goede dia-serie over het leven der bijen, want ook bij de bijenteelt is de beste propaganda actief zijn.

E. van den Berg,
Adelhof 17,
ARNHEM

AFDELING JUBBEGA EN OMSTREKEN

De afd. Jubbega en Omstreken hield weer haar jaarlijkse feestavond voor haar leden met dames en belangstellenden.

Deze avond werd verzorgd door de heer Hoekstra uit Beets, reservaat opz. van Staatsbosbeheer. Deze liet ons een groot aantal dia's zien van div. vogelsoorten, bloemen, enz. die nog aanwezig zijn in de Friese Fauna tussen Eernewoude en Bakkeveen. De aanwezigen hebben genoten van deze zeer fraaie opnamen welke vaak zijn gemaakt onder zeer moeilijke omstandigheden.

Secr. Tj. van Dam, P. W. Janssenweg 37, Jubbega

AFDELING BUIKSLOOT

Op 3 maart hield de heer Duyvetter voor de gezamenlijke afdelingen BEEMSTER en BUIKSLOOT een praatje met vele plaatjes over immen en imkers. Het gebodene ontlokte vele vragen.

Nadat door hem was gewezen op de gevaren van Nosema, Amerikaans vuilbroed en andere ziektekiemen die door illegaal ingevoerde koninginnen en buitenlandse honing kunnen worden overgebracht, werd het door aanwezigen zeer laakbaar geacht dat afdeling Handel van onze Vereniging nog steeds Nectapoll (bereid met buitenlandse honing/stuifmeel) te koop aanbiedt.

Het gebruik van Nosemac, een ingewikkelde kwikverbinding werd tevens vanuit de zaal ter discussie gesteld.

Van de naburige afdelingen Beverwijk, Velsen en Zaandam waren ook leden aanwezig. De grote opkomst stimuleert een verdere ontplooiing van het initiatief om komende winter binnen de regio te komen tot een gezamenlijke activiteitenagenda.

De cursus beginners (ook voortgekomen uit genoemde samenwerking) is 23 februari van start gegaan en staat o.l.v. de heer Dekker uit Oostwoud.

J. A. Zoet

Red. Nectapoll is een produkt dat door de fabrikant met de grootst mogelijke zorg wordt vervaardigd. Het wordt gegarandeerd vrij te zijn van ziektekiemen. In de duitstalige landen wordt het algemeen aanbevolen en toegepast. Hoewel wij in het algemeen geen voorstander zijn van het toepassen van stuifmeelvervangings- en geneesmiddelen mag — gezien de ervaring — van dit produkt worden gezegd „Baat het niet, schaden doet het ook niet”. Van de zijde van de leden is er een vrij grote vraag naar Nectapoll en gezien ons streven naar algehele service is ook bij ons „De Klant Koning”.

AFDELING LUNTEREN

Het gebeurt niet elke dag, dat een afdeling twee jubilarissen in haar midden heeft. Twee leden zijn op de laatst gehouden jaarvergadering gehuldigd. De heer Thieme van de Beek is 45 jaar lid, waarvan 20 jaar secretaris. De heer Evert Goor is 42 jaar lid. De heer Maagendans van het Hoofdbestuur heeft de beide heren toegesproken en de onderscheidingen opgespeld: De secretaris heeft aan de hand van de notulen vanaf 1932 alle belangrijke feiten, die op deze heren betrekking hebben, de revue laten passeren. Het is een fijne avond geworden.

Jammer genoeg hebben we afscheid moeten nemen van de heer P. Deys, als voorzitter. Als nieuwe voorzitter is gekozen de heer J. Bos.

De 41 aanwezigen hebben de verloting tot een succes gemaakt. De opbrengst hiervan en de inkomsten van het depot maken het mogelijk, dat de leden nog steeds f 32,50 contributie betalen.

We hebben deze avond ons 50ste lid kunnen inschrijven nl. de heer C. Mastenbroek.

Op 1 maart is er weer een beginnerscursus gestart met 14 cursisten o.l.v. mevr. Van Dijk Oosten uit Zeist.

De secretaris R. van Laar

AFDELING BOMMELERWAARD

De afd. hield haar jaarvergadering op 13-2-'78 te Zaltbommel. Het jaar 1977 was voor de afd. een gunstig en een actief jaar. Een cursus voor beginners onder leiding van de heer E. Klep werd met goed resultaat beëindigd. Mevr. Kroes organiseerde een bijzonder geslaagde excursie naar het bijenteeltmuseum te Kalmthout. Een cursus voor gevorderden onder leiding van de heer van der Kammen uit Vught ging op 9 nov. van start. Een nieuwe cursus voor beginners werd voorbereid en is met ruim 20 deelnemers op 28-2-'78 aangevangen. Ons afdelingslid de heer J. W. M. Janssen uit Rosmalen werd voor de Groep Betuwe in het H.B. gekozen.

Onze voorzitter de heer S. J. Gouda werd gekozen als bestuurslid van de Vereniging Vrienden van Ambrosiusshoeve. Aan de plannen om te komen tot een verenigingsbijenstal wordt gewerkt. Het ledental steeg van 45 tot 50. Na de pauze verzorgde de heer Rijpkema, voorlichter bij Staatsbosbeheer, een zeer leerzaam filmprogramma. De afd. Bommelerwaard kan op een goed geslaagde bijeenkomst terug zien.

G. v. d. Linden, secr.

AFD. STADSKANAAL

De afdeling telde op 31 december 20 leden en 3 jeugdleden.

De koolzaadvelden rond Delfzijl hebben erg wisselende resultaten opgeleverd. In juni hebben wij deelgenomen aan een tentoonstelling oude ambachten ter gelegenheid van het 1100-jarig bestaan van Onstwedde. De heer Oortwijn heeft weer verschillende basisscholen bezocht en er verteld over de bijen. Er was daar grote belangstelling voor waskaarsen. Hoewel de heide prachtig gebloeid heeft bij Borger was het niet de moeite waard om te slingeren of raathoning te oogsten. Op 24 september sloten wij het bijenjaar succesvol af op de jaarmarkt in Stadskanaal. De verdiensten voor de afdelingskas waren netto f 480,— waarmee wij een nieuw bijenpark hopen in te richten. Op 21 april aanstaande of half acht in Bellevue worden de ervaringen van de afdeling Veendam met hun bijenpark in een vergelijkbaar recreatiegebied toegelicht. Onlangs is de tweede beginnerscursus gestart in het bestaande bijenparkje.

De secretaris J. C. Dols

De dephoudersdag op 4 maart j.l. in het Bijenhuis te Wageningen

Ons lid, de heer H. R. Lussenburg te Rotterdam zond ons het volgende verslag van deze dag. De heer Speelziek heette bij zijn openingswoord de circa 36 aanwezigen hartelijk welkom. Hij wees daarbij op de uitgestalde nieuwe artikelen, waaromtrent de heer Krabbenborg een nadere toelichting zou geven. De heer Speelziek vestigde de aandacht op de winkel, die opnieuw was ingedeeld volgens het zelfbedieningssysteem. Helaas was de nieuwe kunstraatmachine er nog niet. Deze maakt gegoten kunstraat, welke de bijen zouden prefereren boven gewalste.

De heer Pater benadrukte dat deze bijeenkomst voor de wederverkopers is bedoeld om nader tot elkaar te komen daar zij het verlengstuk van het Bijenhuis vormen. Voorop staat bij afd. Handel volgens spr. de originaliteit, kwaliteit en prijs c.q. de concurrentiepositie. Na een splitsing in groepjes volgde een rondleiding door het bedrijf, waarbij de wassmeltekets, de honingzemerij, de houtbewerkingsmachines, het voorraadmagazijn en de oude kunstraatmachine in ogenschouw werden genomen. Teruggekomen toonde de heer Krabbenborg de nieuwe artikelen o.a. het opnieuw in productie genomen Snelgrovebord, een nieuw prototype schepkieps, div. modellen ontzelgevorken en kleurige fotoplatten. Over het wel en wee van deze nieuwe artikelen werd enige tijd gediscussieerd. Na het prettig onthaal en de gezellige babbel en na te zijn voorzien van een drankje namen afscheid en keerde huiswaarts met de bedoeling dit ander 's jaars te willen herhalen.

Red. Twee van onze leden gaven zich op als nieuwe dephouder:

De heer Berkhouwer te Waddinxveen;

De heer Koek te Amby-Maastricht.

De adressen van beide dephouders vindt u in de advertentie van het Bijenhuis, die zoals u misschien al hebt opgemerkt, naar de achterpagina van het „Groentje” is verhuisd.

AFD. TER APEL

Dit jaar is het een halve eeuw geleden dat onze afd. werd opgericht. Het jubileum zal in de maand juli worden gevierd met een receptie en een feestelijke avond. Het is de bedoeling in het kader van het jubileum een openlucht-tentoonstelling van plm. 5 dagen te organiseren. Om financieel rond te komen gaat de afd. in de maand april beginnen met een verkoopstand op de wekelijkse donderdagmarkt in Ter Apel. Aangeboden wordt honing, waskaarsen en meubelwas. Nader nieuws volgt.

DE VELUWEZOOM

Op 22 maart j.l. belegden de afd. Bennekom-Ede-Lunteren-Renkum en Wageningen een gemeenschappelijke avond in het Centrum „De Brink” te Bennekom.

Als spr. trad op prof. dr. P. Zonderwijk. Zijn onderwerp „Wilde Bloemen langs de wegen” werd toegelicht met schitterende dia's, die ook getuigden van een groot fototechnisch vakmanschap. Spr. legde er de nadruk op dat naast de factoren economisch beheer, schoonheid van de flora langs de weg en instandhouding van het milieu, de circa 35.000 ha wegbermen die ons land rijk is, een welkome aanvulling voor onze bijenweide kunnen zijn. Het aandachtig gehoor werd duidelijk gemaakt hoe en waarom het bierbeheer in de laatste jaren geheel was gewijzigd.

Spr. wees erop dat de nu spontaan terugkerende kruidengroei de grasgroei onderdrukt, wat ook economisch een nuttige zaak is, goedkoper dan maaien en spuiten. Rijkswaterstaat acht het nieuwe systeem niet kostbaarder en wil het wel stimuleren. Voor de afd. besturen in gemeenten waar nog braaf wordt gespoten een tip om eens in die richting te gaan praten.

Naast zijn interessante betoog over het bierbeheer en wat daar allemaal bij komt kijken liet prof. Zonder van ons een aantal ingenieuze opnamen zien van de bestuiving van bloemen die daarvoor een zeer bijzondere inrichting hebben zoals o.a. de Aronskelk. De aanwezigen hebben dan ook op niet mis te verstane wijze van hun erkentelijkheid doen blijken.

Secr.

AFD. BEEMSTER

Op 27 mei 1978 zal weer onze jaarlijkse Bijenmarkt worden gehouden op het terrein van het veilinggebouw aan de Burg. Kooimanweg te Purmerend.

We zullen ook dit jaar weer verschillende atrakties voor de bezoekers organiseren.

De markt zal ong. 10.00 uur beginnen en als u de weg nog niet kent, zullen borden deze aangeven!

G. Knol, sekr.

AFD. NIJVERDAL

De afdeling Nijverdal vergaderde op dinsdag 14 febr. 1978 in Hotel Marke Noetsele te Nijverdal.

De voorzitter H. Wolters opent de vergadering heet allen hartelijk welkom, in het bijzonder de leden die overgekomen zijn uit Hellendoorn totaal 4, ook de Heer Assink wordt welkom geheten wij zijn blij aldus de voorzitter dat u ons vanavond iets wilt vertellen over de bijen in zijn algemeenheid.

De secr.-penn. doet verslag van vorige vergadering en deelt mede dat we met een voordelig saldo kunnen afsluiten. Naar aanleiding van dit verslag wordt er

gevraagd of we maar 1 keer per jaar vergaderen, het bestuur moet dit bevestigen, we zijn al blij dat we de leden 1 x per jaar bij elkaar hebben, toch zal er in de toekomst wat meer activiteit moeten zijn aldus de leden, we zullen ons hier nader over beraden.

In het bestuur wordt gekozen de heer Huisjes, gelukkig een lid uit Hellendoorn, nu is Hellendoorn ook in het bestuur vertegenwoordigd.

In de pauze houden we de bekende verloting met aantrekkelijke prijzen.

Hierna krijgt de hr. Assink het woord, gezien de vele vragen die hij moet beantwoorden is dit nog lang voor hem en ons niet het laatste contact, we maken dan ook voor een volgende keer een afspraak.

G. H. ter Avest, secr.

AFD. LEIDEN

De afd. Leiden verzoekt ons bekend te willen maken dat in oprichting is de vereniging „Vrienden van de Leidse Hortus” De ver. stelt zich ten doel:

- de bekendheid van de Leidse Hortus Botanicus te vergroten;
- de Hortus te steunen in zijn streven naar een betere voorlichting aan het grote publiek met gebruikmaking van moderne hulpmiddelen;
- het uitbrengen van adviezen die gericht zijn op de behartiging van de belangen van de Hortus als „Museum van levende planten” en van het in de Hortus geïnteresseerde publiek.

Leden krijgen een gratis jaarkaart toegezonden, die o.a. ook toegang geeft tot andere academische botanische tuinen. De minimum contributie bedraagt f 10,— per jaar. Men kan zich aanmelden door de contributie te storten op postgiro 3913813 ten name van Mevr. K. Begeer-Baattrup te Voorschoten.

AFD. GORSSEL e.o.

Op vrijdag 3 maart j.l. werd tijdens een feestelijke bijeenkomst van de leden en hun echtgenotes door de heer B. Meijerman als lid van het hoofdbestuur de 87-jarige F. J. Eggink uit Gorsssel de „Gouden Bij” opgespeld. De gedecoreerde imker is meer dan vijftig jaar lid van onze afdeling geweest en hij heeft nog steeds de beschikking over een aantal volken. Ook zijn 85-jarige echtgenote werd in de huldiging betrok-

ken. Zij kreeg van onze voorzitter, de heer Lensink, een boeket bloemen aangeboden.

De avond werd verder gevuld met onderlinge sjoelwedstrijden. Er werd besloten op zaterdag 1 juli a.s. een gezamenlijk reisje te maken naar Zuidwest-Drenthe met o.a. een bezoek aan het Bijenmuseum te Vledder.

IN MEMORIAM

Op 21 februari 1978 overleed op 80-jarige leeftijd ons trouwe lid de Heer

A. S. ARENDS

Hij was gedurende een lange reeks van jaren een enthousiast imker en verdienstelijk verenigingslid. Afd. Nieuweschan

Op woensdag 22 februari 1978 overleed op 66-jarige leeftijd onze medelid en bestuurslid

G. J. VAN DEN BERG

Als vriend en imker zullen we hem echt missen, toch gaan onze gedachten uit naar zijn vrouw en kinderen die hem op een heel andere manier missen dan wij.

Trooste de Here hen in dit smartelijke verlies. Namens het bestuur en de leden van de afd. Nijverdal. G. H. ter Avest, secr.penn.

IN MEMORIAM

Op 12 februari j.l. overleed ons lid, de heer

J. HISSINK

De overledene was 78 jaar.

Wij zullen hem in dankbare herinnering blijven houden.

Bestuur en leden
van de afd. Gorssel e.o.

Op 11 maart j.l. brachten wij ons lid

HARM GERRITS

naar zijn laatste rustplaats.

Juist nu hij zich volledig aan zijn hobby was gaan wijden, werd hij onverwachts weggenomen. Vele imkers uit de Noordelijke provincies en zijn vrienden fruittelers uit de polder zullen hem missen. Want met hem ging een kundig imker en een oprechte kameraad verloren.

Onze deernis gaat uit naar zijn lieve dappere vrouw, die hem altijd zo na heeft gestaan.

Moge zij troost vinden in de terugblik op hun beider welbestede leven.

Bijenvrienden uit Meppel
en ver daarbuiten.

BIJENTEELT IN ISRAËL

INTERESSANTE STUDIEREIS VAN 26 NOVEMBER TOT 3 DECEMBER 1978

ORGANISATIE: VER. VAN BIJENHOUDERS IN ISRAËL EN MIN. v. LANDBOUW

8-daagse vliegreis, bij deelname van minimaal 20 personen op basis logies en ontbijt in 2-persoons kamer:

Toeslag: 1-persoonskamer f 143,—; half pension f 140,—.

fl. 1375,- p.p.

INBEGREPEN: Vliegreis retour Tel-Aviv Economy klasse - logies en ontbijt - Transfers - Welkomst- Ontvangst- Afscheiddiner - Vier en halve dag rondrit per luxe autobus met gids - Toegangsgelden - Deelname aan het studieprogramma.

NIET-INBEGREPEN: Luchthavenrechten TEL-Aviv; Tips; bijkomende gewenste excursies.

Inschrijving op deze unieke reis en/of aanvraag van het volledige programme met de coupon.

☐ Schrijf mij in voor personen

☐ Stuur programma

Naam: Adres:

Plaats: Telefoonnummer:

Bon in te zenden in open enveloppe, géén postzegel aan:

NEAR EAST TOURS B.V., Antwoordnummer 1000 RA Amsterdam, Rokin 9-15

I.A.T.A. - A.N.R.V. — Telefoon 020-24 33 50

Voor **GOEDE DINGEN**

BIJENHUIS-WAGENINGEN

Deze maand aandacht voor :

Onze nieuwe MACHINE voor GEGOTEN KUNST-RAAT is gearriveerd en de produktie heeft een aanvang genomen.

Neemt u eens een proef ?

Nu is het tijd om zaden van NECTAR en STUIF-MEELGEVENDE gewassen uit te zaaien. Wij hebben een ruime collectie.

Heeft u onze collectie BIJENBOEKEN al gezien, er is vast wel iets voor u bij.

Op de komende BIJENMARKTEN zijn wij aanwezig met onze nieuwe MARKTKRAAM en met een grootse collectie IMKERSARTIKELEN.

In de komende maanden kunt u regelmatig op deze pagina VOORDELIGE AANBIEDINGEN verwachten.

Gaat u op reis naar Fruit, Koolzaad en andere drachten, gebruikt u dan onze prima REIS-SLUITINGEN.

Wij hebben weer ZWERMKIEPSEN in voorraad.

Voor ruwe raat (motvrij), zegelwas en zuivere was betalen wij een HOGE PRIJS.

CORRECTIE no. 232a van de prijslijst „4-raams slinger“, uitvoering als 232, in R.V.S. f 585,—.

OPENINGSTIJDEN en DEPÔTADRESSEN

Het Bijenhuis is normaal geopend op werkdagen van 8.00-12.00 uur en van 13.30-17.00 uur. Ook geopend op zaterdagmorgen van 9.00-12.00 uur op de eerste en derde zaterdag van iedere maand.

Tegen een geringe prijsverhoging (bijdrage in de vrachtkosten) zijn onze artikelen ook verkrijgbaar bij de afdelingsdepôts:

Boerenbond-Neerbosch-Hees:

St. Agnetenweg 63, Nijmegen

Afd. Bunnik/Houten:

B. Th. Barten, Koningslaan 23,
Bunnik, telefoon 03405-17 42.

Depôt H. S. Homburg:

Velserduinweg 165, IJmuiden,
tel. 02550-2 15 30

Depôt Achterhoek:

B. Meijerman, Dwarsdijk 6, Halle,
telefoon 05736-4 79.

Depôt afd. Epe:

Coöp. Novaco (Welkoop), Paasvuur-
weg 7, Epe, telefoon 05780-23 17.
de heer H. Troost, Rollecaterweg 13,
Nieuwleusen, telefoon 05296-15 80.

Depôt „Prommelsluis“, afd. Schouwen- Duiveland:

C. L. v. d. Wekken, Provincialeweg 5,
4321 SM Kerkwerf, tel. 01110-48 21

Depôt H. ten Cate:

Verzetstraat 60, Vriezeveen (Over-
Oost).

Depôt Amby, Berg en Terblijt:

R. Th. Koek, Ambyerstraat Zuid 100,
Amby Maastricht, tel. 043-62 35 78

Depôt Waddinxveen:

T. Berkhouwer, Kerkweg 50,
Waddinxveen

BIJENHUIS-WAGENINGEN

GRINTWEG 273

Algemene Bank Nederland Wageningen
rekeningnr. 53.90.42.900

Postgiro 823276

(Bijenhuis)

Telefoon 08370 - 1 28 63